

AVALUACIÓ FINAL

CONSTRUCCIÓ DE POLÍTIQUES DE BÉNS COMUNS PER A UNA TRANSICIÓ ECOSOCIAL FEMINISTA

Avaluació realitzada per *PURA QUITERIA*

19 de desembre de 2025

Projecte executat per Enginyeria Sense Fronteres i l'Observatori del Deute en la Globalització i finançat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

L'opinió expressada per part de l'equip d'avaluació no correspon necessàriament a la de l'ACCD

ÍNDEX

Abreviatures	1
Objectius de l'avaluació	2
Breu descripció del projecte, antecedents i context	3
Metodologia i disseny de l'avaluació	6
Presentació i anàlisi dels resultats	13
Conclusions	48
Recomanacions	51
Per seguir pensant plegades	58

Nota de l'equip avaluador:

Les avaluadores som dones cis blanques conscients de que la nostra identitat i experiències influeixen en el procés d'avaluació i tot i estar en constant formació en feminismes decolonials i interseccionalitat, per suposat tenim una visió limitada per les nostres experiències i privilegis.

ABREVIATURES

DESCA: Drets Econòmics Socials Culturals i Ambientals

ACCD: Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

CAD: Comitè d'Ajuda al Desenvolupament

CEDAW: Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona

CPPs: Col·laboracions Publicoprivades

DESCA: Drets Econòmics Socials Culturals i Ambientals

DHAS: Dret Humà a l'Aigua i al Sanejament

EGBDH: Enfocament de gènere basat en drets humans

EPD: Educació per al desenvolupament

ESF: Enginyeria Sense Fronteres

OCD: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament econòmic

ODG: Observatori del Deute en la Globalització

ONGD: Organització No Governamental per al Desenvolupament

PIDE: Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals

XSE: Xarxa per la Sobirania Energètica

OBJECTIUS DE L'AVALUACIÓ

L'avaluació final del projecte neix amb una doble vocació. Per una banda, realitzar un exercici de rendició de comptes i per l'altre, respondre a les necessitats reals d'aprenentatge i mirada estratègica de les entitats per tal d'identificar àrees de millora per incorporar a futurs projectes i contribuir així que siguin més transformadors. Per això, s'han establert els següents objectius:

- Avaluar els processos i el component d'enxarxament mitjançant els criteris de pertinença, eficàcia, participació, sostenibilitat i impacte per tal de fer una anàlisi més integral, que permeti entendre no només si el projecte ha assolit els seus objectius, sinó com s'hi ha arribat i amb quina capacitat real d'incidència.
- Identificar aprenentatges rellevants per a futures iniciatives, posant èmfasi en allò que és reproducible i en els reptes pendents. Això inclou la necessitat d'avançar en qüestions estructurals com la decolonialitat sobre el rol de les entitats a les xarxes en les quals participen.

En conjunt, aquests objectius busquen construir una avaluació que no només rendeixi comptes, sinó que acompanyi les entitats en la consolidació de pràctiques més coherents, transformadores i adaptades a la complexitat dels processos de canvi que impulsen.

BREU DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE, ANTECEDENTS I CONTEXT

Context de la intervenció

Ens trobem immerses en una profunda crisi ecosocial, el fons de la qual rau en la lògica de l'actual sistema financer global. Aquest model es basa en la generació constant de deute i en l'ús d'instruments com les Col·laboracions Públic-Privades (CPPs). Aquest sistema inverteix la prioritat, afavorint la construcció de megaprojectes privats per sobre del finançament i la garantia de serveis bàsics essencials com l'aigua o l'energia. La conseqüència és que la gestió dels béns comuns a escala mundial queda en mans de grans corporacions guiades exclusivament pel lucre, desvinculant-se de les necessitats vitals de les persones i del sosteniment del planeta.

Aquesta dinàmica suposa la vulneració directa de drets humans fonamentals, com el Dret Humà a l'Aigua i al Sanejament (DHAS) i el Dret a l'Energia, aquest últim emparat per l'article 11 del Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals (PIDESC).

El model té un impacte altament discriminatori i desigual, manifestant-se en diverses dimensions de la vulneració de gènere:

- El pes de les cures i la salut: Les reformes jurídiques i les polítiques de retallades prioritzades pel pagament del deute penalitzen especialment els pressupostos socials i de cura. Això obliga les dones, particularment les migrades i empobrides, a compensar aquestes deficiències assumint més hores de treball de cures no remunerat, amb greus conseqüències per a la seva salut física i mental.
- Explotació financera i trampa del deute: Les dones són subjectes a més explotació financera. La necessitat de pagar serveis bàsics com l'aigua o l'electricitat sovint les atrapa en cicles de deute privat i explotació laboral, un fenomen estructural que perpetua la pobresa.
- Impacte diferenciat en l'accés a serveis: La pobresa energètica i la manca d'accés al DHAS afecten les dones de manera específica, en contra de l'article 14 de la CEDAW, limitant la seva igualtat en l'accés a la feina, la protecció de la salut i reduint la taxa d'abandonament dels estudis. Dins de les llars, són elles les que mantenen la responsabilitat de les tasques domèstiques vinculades als serveis bàsics i, simultàniament, s'organitzen per a la defensa col·lectiva dels béns comuns.

- Segregació Laboral en megaprojectes: En l'àmbit laboral de les grans infraestructures promogudes per les CPPs, es perpetua la divisió sexual del treball. Això es manifesta en una segregació horitzontal (les dones es concentren en feines amb menys tipus de tasques i hores limitades) i una segregació vertical (ocupant llocs de menor rang, salari i responsabilitat).

Finalment, la promoció d'aquests grans projectes d'infraestructures topa amb els límits biofísics del planeta, accelerant el canvi climàtic i l'esgotament de recursos. Això vulnera els drets socioambientals de les comunitats amb conseqüències locals greus, incloent-hi la pèrdua de biodiversitat, la contaminació de recursos hídrics i l'aire, l'acaparament de terres i el moviment forçat de persones que es converteixen en refugiades ambientals.

Descripció de la intervenció

Títol del projecte	Construcció de polítiques de béns comuns per a una transició ecosocial feminista
Consorti d'ONGD	Enginyeria Sense Fronteres i l'Observatori del Deute en la Globalització
Territori	Catalunya
Pressupost total del programa	738.743 euros
Període d'execució	1 de gener de 2022 fins al 30 de juny de 2025
Objectiu General	Contribuir a una millor (re)distribució dels recursos i a la reducció de desigualtats socials a través de la defensa de les sobiranes amb justícia social, de cures i climàtica, al Sud i al Nord Global

Davant d'aquest context de crisi ecosocial, el projecte pretén contribuir a situar l'àmbit català com a referent de processos de transformació que promoguin la transició de l'actual model econòmic i una recuperació postpandèmia. Per això, aporta eines a actors/es de la dimensió social, xarxes i institucional de l'àmbit català perquè apostin per polítiques públiques de recuperació econòmica coherents amb els seus impactes en el Sud Global, que redueixin la relació extractivista, i que promoguin la defensa dels béns comuns, els serveis públics i la gestió públicocomunitària.

El programa s'ha articulat al voltant de les quatre dimensions d'EpD: recerca, educació, sensibilització i incidència a través de 4 resultats:

- Resultat 1: Generats àmbits de recerca i coneixement crítics sobre els impactes del model actual de gestió dels serveis bàsics, i amb propostes alternatives ecofeministes de gestió de serveis, cogovernança, defensa dels DESCAs i la garantia d'accés a les sobiranes (alimentària, energètica, etc.)
- Resultat 2: Promoguda la formació, i a través d'aquesta l'apoderament, l'organització i responsabilització col·lectiva d'actors clau i col·lectius vulnerables, amb èmfasi en les dones, per a la defensa dels béns públics globals i els DESCAs, tot facilitant espais de formació, intercanvi Nord-Sud i generació de propostes de transició ecofeministes, models de governança públicocomunitària i construcció de justícia social, climàtica i de gènere
- Resultat 3: Existeix un major coneixement i sensibilització per part de la societat catalana cap a la necessitat de generar transicions socioecològiques des de propostes ecofeministes, en defensa dels béns públics globals, que redueixi les desigualtats i la injustícia social, climàtica i de gènere (i la interseccionalitat entre les mateixes)
- Resultat 4: Fiscalitzades les accions polítiques dels titulars d'obligacions a través dels espais d'enxarxament generats, la mobilització i l'impacte de la incidència de les propostes dels titulars de drets i responsabilitats.

METODOLOGIA I DISSENY DE L'AVALUACIÓ

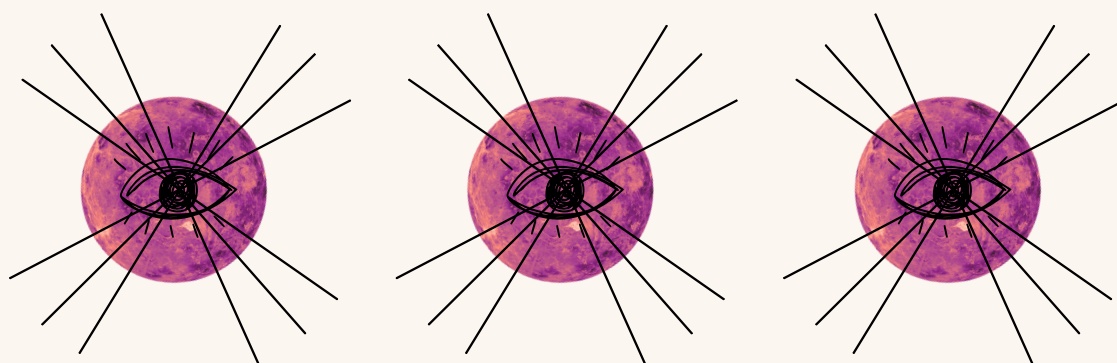
Disseny de l'avaluació

Segons les metodologies d'avaluació, s'ha realitzat el següent estudi:

- **Des d'un àmbit temporal:** Es tracta d'una avaluació final, atès que s'ha dut a terme en el moment precís en el qual l'execució ha finalitzat. Consisteix en una anàlisi de l'assoliment dels resultats, dels objectius i de la seva capacitat de sostenir-se en el temps.
- **Des del punt de vista de les persones avaluadores:** Es tracta d'una avaluació externa realitzada en col·laboració amb l'equip consultor i les dues entitats encarregades del projecte.
- **En relació amb l'objecte de l'avaluació:** s'ha avaluat segons els nivells d'anàlisi del projecte que planteja el ACCD que són: disseny del projecte, l'execució i els resultats i impactes. Ara bé, s'ha posat especial èmfasi en l'execució i els resultats.
- **En relació amb l'enfocament metodològic:** S'ha seguit una metodologia participativa donat que l'enfocament ecofeminista amb mirada local-global des del qual treballen les organitzacions entén que el coneixement reflexionat col·lectivament és una eina de transformació social.
- **Des d'un punt de vista de la seva utilitat:** L'avaluació feminista és en si mateixa un desafiament per aprendre, per millorar i per contribuir a la construcció de canvis. Dit d'altra manera, l'avaluació ha tingut una funció sumativa orientada a l'aprenentatge i a la reflexió.
- **Pel que fa a l'abast:** l'avaluació comprèn el període d'execució del projecte, des de l'1 de gener de 2022 fins al 30 de juny de 2025. Respecte a l'abast geogràfic de l'avaluació se centra Catalunya amb una mirada global amb les xarxes del sud global.

La mirada de l'avaluació

Per aquest motiu, l'avaluació s'ha dissenyat i realitzat des d'un enfocament feminista decolonial entès com un procés polític que reconeix que les desigualtats de gènere no són fets puntuals i naturals sinó que són fenòmens estructurals i sistèmics fruit de la injustícia social i que poden veure's accentuats quan el gènere intersecciona amb altres eixos d'opressió com l'origen ètnic, la classe social, i l'orientació i la identitat sexual entre altres. D'aquesta manera, s'orienta a la promoció d'una societat més justa i equitativa mitjançant la millora dels processos i un compromís pel canvi i transformació d'acord amb els aprenentatges generats.

També entén que el coneixement és cultural, social i temporalment situat. No sorgeix del no-res, sinó que neix en un context determinat, on existeixen diferents visions sobre les desigualtats de gènere i la forma com abordar-les. Així doncs, reconeix que existeixen moltes formes de coneixement i que algunes són més privilegiades que d'altres. A més, sosté que els mètodes de recerca, les institucions i les pràctiques d'avaluació són construccions socials. També assumeix que el coneixement és una font de poder, per tant, el coneixement que es produeix en el marc de l'avaluació ha de ser un recurs de la gent que el genera, el sosté i el comparteix. Aposta, per tant, per la construcció col·lectiva del coneixement com un espai de poder.

En resum, els principis de l'avaluació feminista decolonial són:

L'avaluació és una activitat política.

Els mètodes de recerca, les institucions i les pràctiques són construccions socials.

L'acció i la incidència política de l'avaluació és una resposta ètica i moral davant d'un sistema desigual i injust.

Hi ha moltes formes de coneixement diferents i algunes són més privilegiades que d'altres.

Les desigualtats de gènere són estructurals i sistèmiques.

El coneixement és poder i ha de ser construït col·lectivament.

Les desigualtats de gènere són un reflex de la injustícia social i s'entrellacen amb altres eixos d'opressió.

El coneixement és cultural, social i temporalment situat.

Criteris i preguntes d'avaluació

L'avaluació ha tingut en compte els següents criteris recomanats pel CAD de la OCDE que són: pertinença, eficàcia, impacte, sostenibilitat.

Per altra banda, el criteri de participació que proposa l'ACCD a l'actual Pla director s'ha contemplat de forma transversal a la resta de criteris. S'ha pres aquesta decisió donat que la naturalesa del projecte parteix de l'enxarxament.

Tal com s'ha comentat anteriorment, l'avaluació s'ha dissenyat des d'una perspectiva feminista, per tant, les preguntes, els indicadors i les eines de recollida d'informació s'han dissenyat sota aquest prisma.

A continuació, es presenta un quadre amb les definicions de cadascun dels criteris extrets directament del document de Directrius de la Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya amb les preguntes que formen part de l'avaluació.

Criteri	Definició	Preguntes d'avaluació
PERTINENÇA La intervenció està fent allò adequat?	Mesura en la qual els objectius i resultats plantejats són congruents amb el context, els problemes i les necessitats de les titulars de drets, dels socis i institucions i recollits en les prioritats de desenvolupament del país i/o regió.	<p>S'identifiquen de manera clara i explícita les causes de les desigualtats i vulneracions de drets que es pretenen transformar?</p> <p>Les veus de les persones i xarxes participants i les realitats que els travessen són presents en la fase d'identificació i disseny?</p> <p>S'alinea el projecte amb altres intervencions i moviments socials? s'han generat xarxes?</p> <p>Les propostes ecofeministes recollides responen a les necessitats reals i expressades de les persones més vulnerabilizadas?</p> <p>¿Les xarxes que han format part del projecte estan conformades per persones diverses, persones joves i persones racialitzades?</p>

Com s'ha articulat la connexió entre les lluites i experiències locals i les demandes i processos globals dins de les xarxes?

De quina manera les xarxes participants han integrat l'ecofeminisme i el pensament decolonial en les seves propostes i pràctiques?

Quines bones pràctiques en el marc de la construcció de models de béns i serveis ecofeministes són extrapolables a altres intervencions?

En quina mesura el projecte ha aconseguit promoure iniciatives ecofeministes per a la construcció de models de béns i serveis comuns que garanteixin una major cobertura de drets, al Sud i al Nord Global, amb actores catalanes i internacionals.

EFICÀCIA

El projecte ha assolit els seus objectius?

Mesura en què l'execució del projecte ha complert els objectius específics i resultats esperats

La intervenció incorpora un enfocament de gènere divers tant en el disseny com en la implementació, el seguiment i l'avaluació?

S'han tingut en compte les relacions de gènere en l'equip que impulsa el procés? I mecanismes per a fomentar relacions igualitàries? (Presència de decisions horitzontal, comunicació interna, models de treball en equip, gestió d'emocions i conflictes).

¿S'han generat coneixements i propostes que reflecteixen les veus i experiències de col·lectius feministes i del Sud Global, evitant la reproducció de mirades colonials o eurocèntriques?

Les metodologies utilitzades han promogut processos transformadors, horitzontals i de construcció col·lectiva de coneixement entre xarxes i actors del nord i el sud?

El projecte ha tingut la capacitat d'adaptar i reorientar les activitats per tal d'adaptar-se als canvis del context sense perdre de vista la mirada ecofeminista decolonial?

SOSTENIBILITAT

Duraran els canvis i beneficis?

Mesura en què el projecte contempla els factors socio-culturals, les relacions de gènere, institucionals, econòmics, polítics, tecnològics i ecològics que condicionen la viabilitat futura tant del mateix component com dels seus resultats un cop acabat

El projecte ha enfortit les capacitats locals per a sostenir i reproduir iniciatives ecofeministes i de cogovernança en el futur?

En quina mesura el projecte ha creat vincles estables amb institucions públiques, moviments socials i comunitats locals que puguin garantir la sostenibilitat política i financera dels processos?

El context i les institucions locals (titulars de responsabilitats) donen suport als efectes de la intervenció a curt i mitjà termini?

Des d'una mirada de cures, el projecte (especialment la implementació) ha estat sostenible per a les persones involucrades des de les organitzacions impulsores i les persones de les xarxes implicades?

De quina manera s'ha tingut en compte la sostenibilitat ambiental en el disseny i implementació del projecte (ús de recursos, gestió de residus, mobilitat, consums energètics, etc.)?

En quina mesura els impactes ambientals del projecte han estat monitoritzats, reduïts o compensats de manera coherent amb la seva mirada ecofeminista?

Les xarxes i relacions establertes entre actors del Nord i del Sud Global tenen capacitat de mantenir-se i créixer després del projecte?

IMPACTE

Què ha transformat el projecte?

El grau en el qual la intervenció ha generat canvis o efectes significatius (positius o negatius, previstos o no previstos) principalment en les persones i/o col·lectius participants, i en la mateixa entitat.

¿El disseny del projecte permet valorar i mesurar les transformacions aconseguides gràcies a la intervenció?

¿Quins han estat els impactes previstos i no previstos, positius i negatius?

Quins canvis de coneixement, actituds i pràctiques s'han generat en les persones i col·lectius participants?

Eines de recollida d'informació

Per a la recollida d'informació primària s'han realitzat entrevistes individuals, i grupals. Per a cada persona o grup s'ha dissenyat un guió d'entrevista semiestructurada d'una duració mitjana de 60 minuts, d'acord amb les preguntes d'avaluació.

**PRESENTACIÓ
I ANÀLISI
DELS RESULTATS**

E EL PROJECTE HA
F ASSOLIT ELS SEUS
F OBJECTIUS?

I
C
À
C
I
A

Recuperem

la

llum

El projecte té com a objectiu donar suport a estratègies col·lectives per revertir les desigualtats i assolir els DESCA del conjunt de la ciutadania, contribuir a conformar les majories socials que permetin dur-les a terme, i influir en la presa de decisions que aposten per aquest model de defensa dels béns i serveis comuns, que no solament afecta els col·lectius més vulnerables sinó també a les majories, i que a més traspasa fronteres perjudicant les poblacions del Sud.

Sabem que el compliment de les activitats ha estat exitós i que s'han assolit els resultats plantejats, no obstant això, per avaluar-ne la capacitat transformadora, ens hem centrat en una anàlisi aprofundida del procés d'execució de la intervenció, examinant com s'han produït aquests resultats i quines dinàmiques, aprenentatges i limitacions han emergit durant el desenvolupament del projecte. Aquesta mirada ens permet no només comprendre millor els efectes reals de les accions implementades, sinó també identificar oportunitats de millora i reforçar futures intervencions des d'una perspectiva més crítica, transformadora i ajustada a les necessitats dels col·lectius implicats.

Des d'una òptica ecofeminista i decolonial, l'eficàcia es redefineix i demana que mesurem la capacitat de la intervenció per descolonitzar el saber i les relacions de poder, prioritzant la flexibilitat i l'adaptació com a desobediència a la rigidesa dels marcs de planificació. De la mateixa manera, l'enfocament ecofeminista valora la coherència entre la praxi interna i el discurs públic, i l'èxit en la capacitat de situar la sostenibilitat de la vida i les cures al centre de l'acció.

Promoció d'Iniciatives ecofeministes

La intervenció ha demostrat una capacitat notable per promoure iniciatives ecofeministes i generar processos polítics amb incidència real, tot i operar en un context marcat per la fragmentació històrica del moviment ecologista i per les tensions estructurals que travessen les lluites socials. El projecte ha aconseguit articular moviments socials, produir coneixement crític, activar debat públic i influir en espais institucionals, i ho ha fet reforçant la presència de les veus feministes i comunitàries en la governança dels béns comuns. Tanmateix, aquests avenços coexisteixen amb tensions que evidencien la complexitat de sostenir un enfocament ecofeminista en estructures polítiques i organitzatives que no sempre l'afavoreixen.

Un dels assoliments més rellevants ha estat la creació i consolidació de la Cimera Social de l'Aigua, que emergeix com un espai capaç de superar la lògica dels compartiments estancs entre moviments socials. Aquest procés d'enxarxament, representa un salt qualitatiu en la capacitat de construir subjecte polític col·lectiu. La Cimera no només reuneix actors històricament vinculats a la defensa de l'aigua, sinó que incorpora moviments que no havien treballat aquesta temàtica fins ara, aprofitant la crisi de la sequera com a oportunitat per

catalitzar un discurs ampli sobre justícia climàtica i drets humans.

Els resultats previstos a la matriu del projecte també mostren un grau elevat de consecució dels resultats. En el Resultat 1 (R1), s'ha produït coneixement crític amb eines ecofeministes i d'economia política. Materials com Negocis davant persones, El rastre de l'hidrogen, la Proposta Municipalista 2023 o el Manual ecofeminista contra el poder corporatiu han contribuït a situar el debat sobre l'aigua, l'energia i els béns comuns dins d'un marc que connecta desigualtats de gènere, financeres i ambientals. Tanmateix, un repte pendent important és la planificació estratègica de la difusió d'aquests productes. La majoria d'aquests informes tenen un caràcter tècnic i complex, fet que pot limitar-ne l'accessibilitat i la capacitat de generar debat social ampli. Caldria traduir-los a llenguatges més senzills, divulgatius i pedagògics, per tal d'augmentar-ne l'impacte, democratitzar-ne l'ús i allargar-ne la vida útil més enllà dels cercles especialitzats.

Pel que fa al Resultat 2 (R2), el projecte ha desplegat formacions i espais pedagògics que han permès ampliar capacitats en la base social i política del moviment i dels equips tècnics de les entitats. Les activitats recollides a les fonts de verificació com cicles formatius, seminaris internacionals, trobades amb activistes comunitàries i espais de capacitació per a la incidència, han incrementat la participació de dones, han reforçat la paritat i han contribuït a consolidar una cultura d'aprenentatge col·lectiu coherent amb els principis ecofeministes. Tot i aquest valor indiscutible, les entrevistes i la revisió documental mostren que no totes les formacions responen a necessitats identificades de col·lectius vulnerabilitzats. Algunes han estat especialment útils per reforçar habilitats internes dins les organitzacions, però encara manca posar de manera més decidida les necessitats de les col·lectives i persones més vulnerabilitzades al centre de la planificació pedagògica. En un projecte que aspira a transformar desigualtats estructurals, garantir que les formacions parteixen de les demandes, experiències i prioritats dels col·lectius més precaritzats és un repte pendent que cal abordar per augmentar la rellevància i l'impacte social del procés formatiu.

En el Resultat 3 (R3), la comunicació i la sensibilització han obert debats públics i han contribuït a posicionar els béns comuns com un tema central a l'agenda mediàtica. Les accions comunicatives sobre sequera, poder corporatiu o justícia de l'aigua han tingut una visibilitat remarcable i el fet que el disseny del projecte contempli un resultat per a la comunicació, deixa veure la important aposta que fan les entitats no només per comunicar les activitats del projecte sinó per transformar mitjançant accions comunicatives. No obstant això, persisteixen reptes significatius en termes de comunicació transformadora.

Per una banda, es pot afirmar que algunes de les accions comunicatives, no es poden considerar campanyes de comunicació en sentit estricte, sinó que són intervencions puntuals destinades a donar suport a moments concrets d'incidència. La comunicació transformadora entén la comunicació com un procés planificat, sostingut en el temps i orientat a la modificació de narratives socials, amb la finalitat de generar subjectes actius i no únicament receptors d'informació. Aquest enfocament parteix de la idea que comunicar

és construir relats que disputen hegemonies, implicar actors socials i crear les condicions perquè es produeixin canvis cognitius, emocionals o polítics duradors.

Si prenem aquest marc com a referència, el que observem en les activitats descrites és una fragmentació evident: cada acció funciona com una peça autònoma, associada a un moment polític, a la publicació d'un informe o a un esdeveniment puntual. Els materials produïts són útils en termes de difusió, però no formen part d'un ecosistema narratiu coherent que articuli un diagnòstic compartit, una proposta de canvi i un fil conductor que permeti identificar un relat propi de campanya. Més enllà del hashtag, no s'hi percep un marc conceptual unificat ni una identitat comunicativa capaç de sostenir un discurs transformador al llarg del temps.

Tampoc hi ha evidències d'una estratègia prèvia que defineixi objectius específics, públics segmentats, missatges diferenciats o indicadors d'avaluació. La comunicació transformadora requereix claredat en el model de canvi: cal saber què es vol transformar, com es pretén fer-ho i com s'avaluarà l'impacte. En absència d'aquests elements, les accions realitzades responen a una lògica operativa i reactiva, dictada per l'agenda institucional o mediàtica, però no a una planificació comunicativa robusta. El calendari no és el d'una campanya, amb fases de preparació, llançament, intensificació i tancament, sinó el d'una seqüència d'oportunitats que es van aprofitant a mesura que apareixen.

Per altra banda, la comunicació transformadora posa èmfasi en la participació, la cocreació i la mobilització, entenent que la transformació social no s'aconsegueix només informant, sinó generant espais on el públic es converteix en actor. En les activitats desenvolupades, però, la relació amb els públics és essencialment informativa: es distribueixen continguts, però no es generen processos participatius, crides a l'acció ni dinàmiques de comunitat que permetin crear subjectivitat política.

Finalment, cal destacar que aquestes intervencions estan subordinades al desenvolupament del projecte, i no a una estratègia comunicativa més integral de les entitats, fet que reforça la idea que són accions de suport, no campanyes. La comunicació transformadora només pot operar com a tal quan la comunicació és concebuda com a estratègia central i no com a accions puntuals. Així, malgrat la rellevància de les accions i el valor que aporten per a la incidència, no compleixen els requisits conceptuals ni metodològics que permetrien qualificar-les com a campanyes de comunicació. En conseqüència, és més rigorós i tècnicament adequat descriure-les com a accions comunicatives puntuals que donen suport al projecte, però que no constitueixen, una campanya comunicativa estructurada ni transformadora.

Pel que fa al Resultat 4 (R4), vinculat a la incidència política, el projecte ha mostrat avenços significatius. Les reunions amb càrrecs electes, les aportacions a processos institucionals i la presència en espais legislatius i municipals indiquen una capacitat d'influència creixent. Els actors implicats destaquen que la intervenció ha contribuït a introduir la gestió comunitària de l'aigua i la mirada dels drets humans en discussions que

tradicionalment havien estat dominades per criteris tecnocràtics o corporatius. A més, el projecte ha permès consolidar el posicionament d'una veu clara i legitimada en el debat públic: una veu que defensa una gestió de l'aigua basada en els drets humans, els ecosistemes i la responsabilitat pública. En aquest sentit, *Aigua és Vida* i *ESF* s'han convertit en actors de referència, un reconeixement que no és fruit únicament de la intervenció sinó d'anys de feina rigorosa, producció de coneixement sòlid i presència constant en espais de deliberació. Aquesta trajectòria els ha permès guanyar-se el dret a ser escoltats, i el projecte ha reforçat encara més aquesta autoritat política en un context de crisi hídrica i canvis polítics.

En general, la intervenció ha tingut també un impacte rellevant en la decolonització de la paraula i la presència, facilitant que activistes del Sud Global participessin en espais internacionals com a veus polítiques i no només com a testimonis, reforçant la dimensió de justícia global que travessa tot el projecte.

Tanmateix, els assoliments descrits conviuen amb tensions transversals. El Marc Lògic, basat en la planificació per resultats, fragmenta processos que haurien de ser circulars i interdependents. Això dificulta la creació d'un relat cohesionat entre coneixement (R1), formació (R2), comunicació (R3) i incidència (R4), i condiona la capacitat del projecte per reflectir la complexitat real dels canvis socials que aspira a impulsar. A aquesta rigidesa se sumen les tensions pròpies dels moviments ambientals, encara marcats per una fragmentació temàtica que reproduceix les lògiques que es volen transformar.

Tot i aquests avenços, el projecte presenta matisos importants pel que fa a la coherència interna del seu disseny i implementació. Les organitzacions impulsores han optat per repartir el treball i el pressupost segons les línies de treball pròpies de cadascuna, amb la voluntat d'optimitzar, ser operatives i de mantenir el suport a processos que ja s'estaven desenvolupant de manera estructural i no estrictament lligats a un projecte concret. Aquesta lògica té tot el sentit des d'una perspectiva ecofeminista, centrada en processos i no en productes i, de fet, permet que el projecte reforci trajectòries de transformació real preexistents. No obstant això, el resultat final és que cada organització ha executat les seves activitats de manera força separada, generant una certa manca de coherència global i un grau limitat d'articulació operativa.

Aquesta situació no és nova: l'avaluació del projecte de 2020 ja havia identificat la necessitat d'augmentar sinergies internes i fomentar espais de treball conjunt, recomanació que, si bé havia estat reconeguda per les entitats, no ha acabat de consolidar-se en aquest projecte. La persistència d'aquesta dinàmica dificulta que el projecte es percebi com un procés unitari i pot afectar la seva eficàcia, especialment en aquells resultats que requeririen una narrativa integral i una estratègia compartida.

El projecte ha demostrat una capacitat notable per amplificar veus, visibilitzar lluites i generar coneixement crític, contribuint de manera significativa a la promoció d'iniciatives ecofeministes i situant la vida, les cures i la justícia climàtica al centre del debat polític i

social. Aquesta intervenció ha facilitat la generació de subjecte polític, l'enfortiment de xarxes locals i internacionals i la construcció d'alternatives davant la governança corporativa dels béns comuns. Tanmateix, tot aquest procés continua travessat per un biaix marcat per perspectives predominantment blanques, del Nord Global i urbanes, que condicionen la plena integració d'enfocaments interseccionals. Malgrat que les metodologies emprades han afavorit la horitzontalitat, la creació d'aliances i els vincles transnacionals, les relacions Nord-Sud encara es veuen afectades per jerarquies epistèmiques i per una participació desigual en la coproducció del saber. En conseqüència, persisteixen reptes importants: aprofundir en l'articulació entre organitzacions, avançar en la descolonització dels marcs conceptuals i reforçar la coherència estratègica perquè els processos de transformació impulsats puguin assolir un abast estructural i sostingut a llarg termini.

Les bones pràctiques extrapolables

L'eficàcia d'aquest projecte, entesa com la capacitat de generar models ecofeministes reproduïbles i sostenibles, no es troba únicament en els productes generals o els objectius assolits, sinó en la qualitat dels processos que ha impulsat, confirmant que, en la transformació ecosocial, el procés és més valuós que el producte.

La lliçó més valuosa i extrapolable ha estat la capacitat adaptativa i la coherent del projecte amb el context social del moment. La decisió d'adaptar el projecte per respondre a la crisi immediata de la sequera va ser un exercici de coherència ecofeminista, posant la vida i la necessitat urgent de la ciutadania al bell mig, desobeint la rigidesa que sovint imposa la planificació i el seguiment dels projectes. Aquesta agilitat ha permès l'assoliment d'una de les fites més importants: la creació de la Cimera Social de l'Aigua, un nou espai de cogovernança social que enxarxa moviments diversos i que es percep com una estructura més estable. Aquest model demostra la virtut d'intentar connectar lluites i fer xarxa davant d'una emergència, creant relacions que perduren més enllà de la crisi immediata.

Aquesta capacitat de resposta es complementa amb una pràctica d'anticipació epistèmica. El treball d'investigació, com l'informe sobre Justícia Financera (Informe Negocis Davant Persones), es va desenvolupar abans que els temes fossin mainstream a l'agenda mediàtica, cosa que va permetre a les xarxes estar preparades amb propostes sòlides i sistematitzades un cop va arribar el moment d'incidència política. Tot i que, també es corre el risc que les previsions i suposicions que fem, després no es corresponguin del tot amb el context real, com va passar en el cas de la crisi d'austeritat 2.0.

Un repte a tenir en compte és que si la intencionalitat del projecte és també estar pendent de donar resposta al context del moment, podem perdre de vista la mirada local-global i la

mirada antirracista per centrar-nos en les lluites locals.

Una altra bona pràctica, fonamental des de la mirada decolonial, és el rol de les organitzacions del Nord com a suport logístic, financer i facilitador (traduccions, transport, recursos, etc.). Tradicionalment, la solidaritat i la cooperació han operat sota una lògica colonial, on les organitzacions del Nord tenen el poder epistèmic i econòmic. Aquest poder es manifesta, principalment, en la imposició de les prioritats, les metodologies rígides i la necessitat que les organitzacions del Sud s'adaptin als formats i temps burocràtics occidentals, sovint amb un biaix que dificulta les relacions horitzontals.

Gràcies a la revisió que han efectuat les dues entitats de les seves pràctiques colonials, el projecte aconsegueix una aproximació a la inversió del flux de poder. La pràctica d'oferir suport material com traduccions, transport i recursos, directament sense dictar l'agenda és un mecanisme per assegurar que el Nord sigui útil per a les agendes definides pel Sud. Això permet a les xarxes del Sud Global (com PWF o Ríos Vivos) exercir un lideratge genuí en fòrums internacionals, assegurant que les seves experiències i propostes siguin escoltades directament, sense el filtre esbiaixat de la mediació del Nord.

Que les entitats hagin adoptat aquest rol de suport logístic, també ha contribuït a desmuntar les barreres econòmiques i lingüístiques imposades pel sistema global. Si no es cuida la logística i la viabilitat de la participació, la relació no pot ser horitzontal. Aquesta pràctica és coherent amb el principi ecofeminista que les cures i la sostenibilitat han d'estar al centre de la pràctica política, garantint la participació de qui més li costa accedir a l'esfera pública global.

D'aquesta manera, el projecte ha aconseguit, en termes generals, desafiar la "colonització epistèmica" al garantir que el saber i l'experiència del Sud siguin el motor de l'acció política global, trencant amb la dinàmica històrica on el Nord ha monopolitzat la veu i la definició dels problemes. Així i tot, queden molts reptes pendents que s'analitzen al llarg de l'avaluació.

Finalment, l'aposta per la traducció de relats complexos a formats accessibles ha estat una pràctica molt rescatable. La creació del vídeo del Manual Ecofeminista per a persones que habiten el rural del sud global i la utilització de la relatoria gràfica en seminaris mostren la voluntat de democratitzar el coneixement i d'entendre que la sensibilització i la transformació d'opinions s'aconsegueix quan el missatge arriba a la base amb les eines que li són més útils.

Coherència Metodològica: Integració de l'Enfocament de Gènere, Ecofeminista i Decolonial

La intervenció incorpora un enfocament de gènere divers de manera significativa, amb una solidesa especialment visible en la seva dimensió ecofeminista. Aquesta integració no és només conceptual o declarativa: travessa el disseny, la implementació i bona part del seguiment del projecte, i es manifesta tant en les relacions internes com en els productes generats. Tanmateix, aquesta coherència és parcial i té algunes debilitats quan s'analitza conjuntament amb altres eixos transversals, especialment la perspectiva decolonial i antiracista, que apareix menys desenvolupada i limita l'abast transformador del projecte.

Des de l'inici, la intervenció ha tingut present la importància de la paritat, del llenguatge inclusiu i de la cura en les dinàmiques de treball, però aquest enfocament no és suficient. El veritable repte, encara pendent, és anar a l'arrel de les desigualtats i situar al centre la necessitat de qüestionar i transformar el sistema capitalista, cis heteropatriarcal i blanc que les produeix. Tot i haver incorporat formacions en metodologies ecofeministes, feministes, queer i transecofeministes, i malgrat els esforços per generar espais segurs i cooperatius, cal avançar cap a una perspectiva més estructural que no només promogui la participació, sinó que també impulsi canvis profunds en els marcs de poder que travessen la vida quotidiana.

També en els productes es percep un esforç per incorporar l'enfocament ecofeminista, però amb un cert desequilibri. Hi ha materials que situen clarament al centre la crítica al sistema cis heteropatriarcal, tant en el contingut com en les persones que articulen el relat, com el pòdcast #17 Deutes quotidians, de gènere i colonials amb Pastora Filigrana, el vídeo On són les cures i els feminismes en la transició?, o el Manual Ecofeminista contra el Poder Corporatiu. Tanmateix, en altres productes i activitats aquesta mirada no acaba d'incorporar-se de manera igualment profunda o coherent, fet que evidencia que, malgrat els avenços, encara queda camí per assolir una transversalització ecofeminista real i sostinguda en tots els nivells del projecte.

Per altra banda, tot i que el projecte intenta ser conscient de la cultura de cures, la lògica del finançament continua essent productivista: la càrrega emocional del treball amb persones afectades no es contempla ni econòmicament ni temporalment. Això genera contradiccions profundes: mentre el discurs ecofeminista reclama desaccelerar la vida, reflexió i horitzontalitat, la realitat operativa empeny l'equip cap al "fer, fer, fer", reproduint ritmes i pressions incompatibles amb la cura real. La transversalització, per tant, és present, però sovint insuficient per revertir estructures que escapen al projecte.

Malgrat que internament el projecte ha impulsat pràctiques coherents amb l'ecofeminisme, les entrevistes revelen que en l'esfera pública, especialment en algunes xarxes i moviments, relació amb mitjans i espais d'incidència, **els lideratges masculins continuen ocupant més espai que les seves companyes**. Aquest fenomen reproduïx rols tradicionals de poder dins l'activisme i dificulta la visibilització de lideratges feministes transformadors, fet que limita la capacitat del projecte per generar impactes simbòlics en la governança dels béns comuns.

El repte més estructural, però, es troba en la mirada decolonial i antiracista, percebuda internament com a "fluixa" i integrada només de manera parcial. Tot i que hi ha esforços per facilitar la participació d'activistes del Sud Global en espais internacionals, un gest significatiu per descolonitzar la paraula i la presència, aquesta línia és més puntual i no tan estructural. **La insuficient revisió profunda de les pràctiques colonials institucionals i la falta de posicionament i accions antiracistes, dificulta incorporar de forma sistemàtica l'anàlisi de raça, origen i desplaçament en les polítiques d'aigua, energia i béns comuns**. Això és especialment rellevant en un context en què les entitats impulsores i la base social són majoritàriament blanques i europees, fet que afecta la capacitat del projecte per representar i treballar amb col·lectius que pateixen múltiples formes d'opressió. Sense aquesta diversitat, el risc de tokenització, presències puntuals o simbòliques sense transformació real, és elevat.

A més, **la dinàmica local-global presenta un repte metodològic**. El projecte opera principalment en l'escala catalana i estatal, però aborda problemàtiques profundament transnacionals com les desigualtats energètiques, la vulnerabilització climàtica o l'extractivisme corporatiu. La manca d'una perspectiva decolonial consolidada dificulta que aquesta articulació sigui prou crítica i impedeix que el gènere s'entengui des d'una lògica interseccional completa.

En síntesi, la intervenció sí que ha incorporat un enfocament de gènere divers, sòlid i operatiu en la seva dimensió ecofeminista, tot i que amb algunes mancances que cal continuar revisant. El projecte ha aconseguit que aquesta perspectiva impregni el disseny, la implementació i part de l'avaluació, i ha generat espais, materials i processos coherents amb aquesta mirada. No obstant això, la transversalització és incompleta: es troba tensionada per estructures productivistes, per lideratges públics masculinitzats i per una mirada decolonial i antiracista encara incipient. La coherència ecofeminista és real i valuosa, però per assolir una transformació profunda necessita recursos, temps, diversitat i estratègies internes que consolidin l'enfocament de gènere com una pràctica quotidiana i no només com un marc conceptual inspirador.

Relacions de Gènere i Coherència Organitzativa

L'anàlisi de l'equip que impulsa la intervenció mostra que sí s'han tingut en compte les relacions de gènere i que hi ha una intencionalitat clara de fomentar relacions igualitàries. No obstant això, aquesta coherència és parcial ja que les lògiques institucionals i productivistes pròpies de l'àmbit de desenvolupament ho posen difícil. Així, el projecte avança en la direcció correcta, però encara opera en un marc que reproduïx algunes de les mateixes estructures que aspira a transformar.

Des del principi, el projecte ha incorporat el principi ecofeminista de la coherència interna, segons el qual "la transformació comença a casa". Això es reflecteix en la reflexió sobre les cures i la gestió del conflicte, recollida a la Matriu d'eficàcia. Aquest exercici no és menor: implica reconèixer que les relacions internes, la manera de prendre decisions, de distribuir tasques, de gestionar tensions i de cuidar els ritmes, són la infraestructura invisible que sosté o debilita qualsevol aposta política transformadora. En aquest sentit, l'equip mostra consciència feminista i aposta per dinàmiques horitzontals, amb una coordinació àgil (Telegram), trobades segons necessitat i una relació fluida entre ESF i ODG, que es valora com a sòlida i operativa.

Tanmateix, aquesta coherència es veu condicionada per una incoherència que recorre tot el projecte: la pressió productivista pròpia de la lògica de finançament, que obliga a treballar sota ritmes accelerats i amb objectius quantificables. Les entrevistes són clares: el projecte demana un volum alt de feina relacional, acompanyament emocional i presència política, però el cost emocional associat a aquestes tasques no està valorat ni quantificat, la qual cosa porta a una sobrecàrrega del personal. Aquest és un límit estructural de l'ACCD, però també revela una dificultat més profunda: l'ecofeminisme teòric no sempre té espai real per aterrar en les condicions materials del treball quotidià.

Així mateix, el projecte s'ha emmarcat en un ecosistema organitzatiu, el de les ONGD i moviments socials, on, com assenyalen diverses autores feministes (Evelyn Nakano Glenn, Sara Ahmed, The Combahee River Collective), les cures tendeixen a assumir-se com a responsabilitat individual i feminitzada, mentre que la producció política i la representació pública continuen masculinitzades. Les entrevistes ho confirmen parcialment: malgrat que l'equip tècnic funciona de manera igualitària, en l'esfera pública de l'activisme els lideratges masculins tornen a ocupar més espai. Això limita la transformació feminista dels rols públics i indica que els mecanismes interns del projecte, malgrat ser coherents, no són suficients per revertir dinàmiques de poder àmpliament arrelades.

En l'àmbit organitzatiu, la coordinació entre ESF i ODG és funcional i ben valorada. Les dues entitats es reparteixen la feina i el pressupost de manera coherent amb els seus processos interns de treball, i això permet operativitat i eficiència. Aquesta distribució respon a la voluntat d'evitar duplicacions i reforçar les línies que cada organització ja desenvolupa des de fa anys. Ara bé, aquesta lògica, com ja detectava l'avaluació del projecte anterior del 2020, té un efecte col·lateral: cada organització acaba treballant de manera separada els seus blocs d'activitat, sense generar prou espais compartits on es produeixi aprenentatge interorganitzatiu, interdependència o praxi feminista col·lectiva. El resultat és una manca parcial de coherència global que pot afectar l'eficàcia ecofeminista del projecte. És un aprenentatge identificat anteriorment, que s'ha tingut en compte i cada vegada les entitats treballen més articulades, però encara queda marge per millorar.

Aquest repte connecta amb una crítica feminista més àmplia: les ONGd, fins i tot les que tenen marcs transformadors, encara operen en estructures laborals i polítiques hereves del capitalisme i del patriarcat. Això inclou jerarquies implícites, pressions de rendiment, poca flexibilitat temporal i una valoració insuficient del treball reproductiu, incloent-hi les cures emocionals i polítiques, dins dels equips. Per això, l'eficàcia ecofeminista real no només depèn de tenir espais de cura o d'incorporar un llenguatge inclusiu, sinó de replantejar col·lectivament els ritmes, la temporalitat, la distribució del poder i la sostenibilitat del treball.

En síntesi, el projecte sí que incorpora mecanismes per fomentar relacions igualitàries i tenir en compte les relacions de gènere dins l'equip. Però aquests mecanismes conviuen amb tensions estructurals que dificulten una transformació profunda: la pressió productivista, el cost emocional invisibilitzat, els lideratges públics masculins i la manca de consolidació de pràctiques organitzatives plenament ecofeministes. Convertir aquests reptes en oportunitats requerirà no només intenció política, sinó també temps, recursos, estructures de pausa i processos col·lectius de desaprenentatge que permetin superar les lògiques capitalistes i patriarcals encara presents en les formes de treball.

Generació de coneixement i metodologies: eficàcia decolonial, límits i aprenentatges

L'eficàcia del projecte en la generació de coneixement i en l'ús de metodologies transformadores mostra un balanç positiu, però amb matisos importants. D'una banda, el projecte ha aconseguit donar visibilitat a les veus dels col·lectius afectats i ha incorporat mirades del Sud Global; de l'altra, persisteixen dinàmiques de producció del saber que reproduïxen jerarquies Nord-Sud i que limiten el potencial transformador de les metodologies utilitzades.

En primer lloc, és evident l'esforç per evitar mirades eurocèntriques i generar coneixement amb una perspectiva local-global. El documental en constitueix un exemple notable: estableix un diàleg entre persones afectades en diferents territoris, mostrant com les lògiques d'espoli, privatització i vulneració de drets es repeteixen en contextos molt diversos. Aquesta comparació directa fa visible una comunitat de patiments i resistències transnacionals, cosa que reforça una lectura estructural del problema. Així i tot, també s'identifica un repte pendent: incidir més clarament en els factors colonials i neocolonials que sostenen aquestes desigualtats, ja que el relat encara tendeix a focalitzar-se en impactes més que en estructures.

Un altre exemple d'eficàcia és el vídeo del Manual Ecofeminista, creat en resposta a la demanda explícita de col·lectius aliats del Sud que trobaven el document original excessivament tècnic. El vídeo, més accessible i co-dissenyat amb aquestes organitzacions, és una mostra de capacitat d'escolta i adaptació. El mateix passa amb la participació d'Aimée, que valora que ODG "mai li ha posat filtres" al seu discurs, un indicador clau d'ètica decolonial. Igualment, ESF ha actuat com una porta d'entrada del Foro de los Pueblos por el Agua a Europa, un rol que reconeix el lideratge del Sud Global i no situa les organitzacions del Nord com a portaveus.

Tot i aquests avenços, les entrevistes revelen que en la fase de recerca i producció d'informes, la participació dels col·lectius afectats va quedar "a mig camí". És a dir, les veus hi són, però el poder epistèmic, l'anàlisi, la síntesi, l'autoria final, continua recaient sobretot en equips tècnics del Nord. Aquest fenomen, identificat per la teoria decolonial com a colonització epistèmica, reflecteix el repte de passar d' "incloure testimonis" a co-crear coneixement. Com recorda la teoria feminista decolonial, la investigació transformadora exigeix que l'expert del Nord deixi de ser l'autor principal i es converteixi en subjecte investigat, i que el procés no estigui prefixat. Aquest continua sent el gran desafiament pendent tot i que sabem que, especialment l'ODG, en altres projectes i intervencions sí que aconsegueix decolonitzar l'epistemologia del saber.

Pel que fa a les metodologies, el projecte ha fet passos importants cap a pràctiques horitzontals, articuladores i de construcció col·lectiva de saber. La metodologia d'enxarxament ha estat especialment eficaç: la participació en la Cimera de l'Aigua i en xarxes internacionals ha permès superar lògiques jeràrquiques i establir aliances sòlides. L'ús de traducció simultània en activitats internacionals, sovint ignorat com a detall logístic, és en realitat un mecanisme essencial de justícia lingüística i una metodologia profundament decolonial: evita que la mediació lingüística sigui un filtre de poder del Nord i permet l'agència directa del Sud.

Les formacions també han tingut un impacte rellevant, com el curs sobre Mirades queer i feministes contra el militarisme, que ha contribuït a incorporar la interseccionalitat i la crítica a les estructures de violència als marcs analítics de la base social.

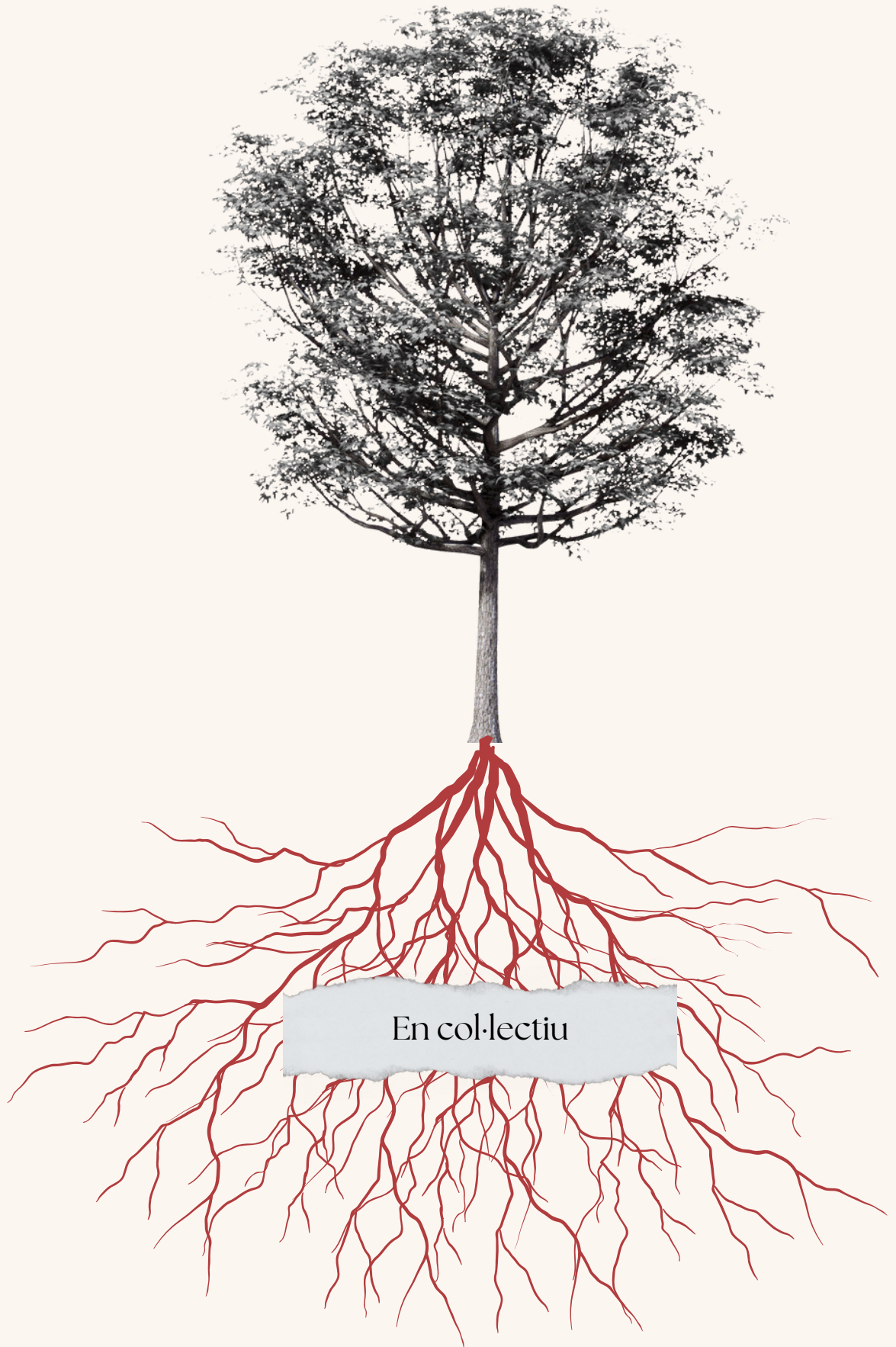
Ara bé, diversos actors entrevistats assenyalen que cal menys formació i més acció compartida, més processos col·lectius i menys espais unidireccionals. L'exemple del Manual Ecofeminista és il·lustratiu: tot i que es va realitzar inicialment amb participació d'Abya Yala, el producte final no va ser útil per a aquests col·lectius. Només després, atenent les seves demandes, es va generar la versió audiovisual que sí que responia a les seves necessitats. Aquest cas mostra tant la capacitat de reorientació del projecte com la persistència d'una relació encara massa vertical.

Finalment, la inclusió de col·lectius migrants i racialitzats a Catalunya continua sent limitada, tant en la generació de coneixement com en els espais metodològics. Això reforça la idea que, malgrat els avenços, cal aprofundir en praxis decolonials que travessin tot el cicle del projecte, des del disseny fins a la difusió.

En síntesi, el projecte ha estat eficaç en donar veu, visibilitzar lluites i generar coneixement crític, però l'eficàcia decolonial encara és parcial. Les metodologies han permès horitzontalitat, aliances i vincles transnacionals, però les relacions Nord-Sud continuen marcades per jerarquies epistèmiques i per una participació desigual en la cocreació del saber. El repte és avançar cap a processos realment col·laboratius, on el Sud Global i les comunitats afectades no només parlin, sinó que decideixin, analitzin i construeixin des d'un lideratge propi.

P EL PROJECTE ESTÀ
E FENT ALLÒ ADEQUAT?
ADEQUAT PER A QUI?

R
T
I
N
E
N
Ç
A

En col·lectiu

Identificació de desigualtats i presència de veus

El projecte mostra una alta pertinença tant en la identificació de les desigualtats com en la incorporació de les veus de les xarxes, gràcies a un model de diagnosi constant que s'alimenta de la participació continuada en moviments d'afectades (Aigua és Vida, XES, AMAP, etc.). Aquesta pràctica, més dinàmica i situada que un diagnòstic estàtic, permet que les causes de les desigualtats, des de l'espoli dels béns comuns fins a les vulneracions de drets en l'accés a l'aigua i l'energia, s'identifiquin a partir de demandes reals, emergents i contextualitzades. La flexibilitat adaptativa que en resulta és una fortalesa rellevant per a un projecte inserit en un context mediambiental marcat per crisis canviants, com la sequera, que reconfiguren ràpidament les agendes de lluita i prioritació.

Tanmateix, aquesta eficàcia també té algun repte: la persistència d'una producció del saber que continua emanant, en gran mesura, des del centre hegemònic, és a dir, des de les ONGD del Nord Global i les xarxes catalanes, majoritàriament conformades per persones blanques i no directament afectades. Aquest doble filtre, centre geogràfic i centre identitari, pot limitar l'abast de l'anàlisi causal, ja que el punt de partida no es troba a la intersecció de les opressions, sinó en posicions de privilegi socioeconòmic i racial.

Això implica un risc recurrent: la colonització epistèmica, on el projecte identifica correctament les desigualtats, però els marcs d'anàlisi, les solucions i la sistematització continuen sent definits des del nord. Quan la mirada sobre els impactes s'articula des del centre, es corre el perill que la informació, tot i ser crítica i transformadora, reproduïxi les lògiques del mateix sistema que vol desmantellar. És per això que la teoria decolonial recorda que la pertinença no només depèn del "què s'analitza", sinó sobretot del "des d'on s'analitza".

Pel que fa a la presència de les veus, el projecte destaca pel seu compromís explícit amb el diàleg de sabers situats i per respondre a necessitats concretes d'accessibilitat i contextualització. La decisió de crear el vídeo del Manual Ecofeminista, per exemple, va sorgir directament d'una demanda del Sud Global, que considerava el document original massa tècnic i poc adaptat al context. Aquest gest és un indicador potent d'escolta i capacitat d'adaptació, i reflecteix una voluntat de democratitzar l'accés al coneixement i d'evitar que el centre normatiu sigui la veu acadèmica o tecnocràtica del Nord. Igualment, la participació en documents, esdeveniments i espais internacionals ha permès que persones que viuen l'extractivisme en primera persona puguin ser escoltades sense filtres.

En síntesi, el projecte identifica amb claredat les causes de les desigualtats i ho fa a partir d'un procés de diagnosi constant amb les xarxes. Això no obstant, els límits estructurals del privilegi i les dinàmiques epistèmiques del Nord continuen condicionant la profunditat de l'anàlisi i la capacitat de col·locar al centre les perspectives de les persones més afectades.

Alineament amb altres intervencions i articulació de xarxes

El projecte ha mostrat una clara alineació amb moviments socials i iniciatives preexistents, situant l'enxarxament com un dels seus pilars fonamentals. Tant ESF com l'ODG ja són organitzacions amb una trajectòria de vinculació intensa en xarxes temàtiques, territorials i transnacionals, i el projecte ha consolidat i ampliat aquesta presència. No obstant això, aquesta fortalesa també comporta reptes pràctics i estratègics que condicionen la sostenibilitat dels espais col·lectius creats.

Des d'una banda, el projecte ha reforçat xarxes consolidades com Aigua és Vida, la Xarxa per la Sobirania Energètica o les diferents plataformes municipals en defensa dels serveis públics. Igualment, ha contribuït a crear-ne de nous, com la Cimera Social de l'Aigua. En l'àmbit internacional, l'ODG ha tingut un paper central en ENCO, participant en el seu nucli de coordinació i aportant continguts estratègics en relació amb l'extractivisme corporatiu europeu.

Tot i aquests avenços, el projecte s'ha enfrontat a un conjunt de reptes que afecten l'efectivitat i la durabilitat de les xarxes. Un d'ells és la càrrega de treball que suposa per a les organitzacions mantenir presència activa en múltiples espais, sovint temàticament molt diferenciats i territorialment dispersos.

Per altra banda, hi ha xarxes que, per uns factors o altres, s'han desarticulat. Això és el que ha passat, per exemple, amb alguns espais vinculats a les campanyes contra l'austeritat i en defensa dels serveis públics, que van perdre continuïtat després de la seva etapa de més mobilització. Tal com apunta l'ODG, mantenir una xarxa viva únicament perquè un projecte l'ha finançada no és sostenible; el que la manté és l'existència d'un interès col·lectiu real i d'un espai organitzatiu "natural" capaç d'absorbir-la.

Un altre repte és l'atomització del teixit social. Les xarxes tendeixen a ser molt sectorials, aigua, energia, fiscalitat, justícia financera, i això dificulta construir espais amplis que articulin lluites diverses i generin capacitat de mobilització massiva. Quan es creen xarxes massa generals, com les que aborden els serveis públics de manera transversal, es corre el risc de perdre especificitat i eficàcia. Per contra, les xarxes que aconsegueixen integrar diverses dimensions d'una mateixa problemàtica mostren més capacitat d'impacte i sostenibilitat.

Finalment, es manté el repte persistent d'arribar a persones no organitzades, que sovint són les més afectades per les desigualtats estructurals. Tot i el treball col·lectiu amb xarxes consolidades, la incidència tendeix a quedar-se dins del cercle de les entitats i moviments mobilitzats, amb dificultats per connectar amb sectors amplis de la població o amb comunitats vulnerabilitzades que no formen part de cap estructura organitzativa.

En conjunt, el projecte s'alinea de manera clara amb moviments socials i ha contribuït a la creació i enfortiment de diverses xarxes. Tanmateix, la sostenibilitat d'aquests espais continua depenent de factors estructurals, capacitat militant, dispersió temàtica, priorització estratègica, que condicionen la seva pervivència més enllà del cicle específic del projecte.

L'escletxa entre les propostes ecofeministes i la participació dels col·lectius de persones vulnerabilitzades

El projecte va fer una aposta clara per la participació col·lectiva en la definició de propostes, mitjançant diversos espais de formació i cocreació, com la generació de la guia municipalista i el decàleg de la sequera. Aquesta metodologia representa una fortalesa intrínseca en el disseny, ja que busca legitimar les propostes des de la base i amb l'experiència directa.

No obstant això, s'ha detectat una debilitat rellevant en la composició de la participació: ha costat significativament involucrar persones directament afectades que pertanyen als col·lectius més vulnerabilitzats. La conseqüència d'aquesta dificultat és que la presència més gran en els espais de cocreació l'han tingut entitats organitzades i col·lectius activistes ja existents, en lloc dels anomenats "titulars de drets" en sentit estricte. Això, com ja s'ha explicat, comporta el risc que les propostes reflecteixin més la visió i les prioritats de l'activisme organitzat que les necessitats immediates i quotidianes dels grups amb menys privilegis.

Malgrat aquesta limitació en la diversitat de la base, el contingut de les propostes ha intentat respondre directament a les vulneracions de drets essencials. En l'àmbit de l'aigua, les propostes es van centrar de manera explícita en els drets humans i la justícia social, exigint mesures concretes com ara evitar la pujada de rebuts o la condonació d'impagats a famílies vulnerables.

Pel que fa a l'energia, la Xarxa per la Sobirania Energètica (XSE) ha intentat introduir una dimensió de justícia territorial, comparant el repte Nord/Sud Global amb el repte rural/urbà. Es reconeix que, per a la gent rural afectada per les infraestructures energètiques, és particularment difícil veure i entendre la dimensió de les problemàtiques del Sud Global, ja que la seva atenció es concentra en l'afectació local i territorial. Aquesta dificultat es veu agreujada pel fet que les xarxes que treballen per transformar el model energètic no són prou diverses i el perfil de les persones amb qui es treballa tendeix a ser, majoritàriament, més privilegiat o activista. Aquesta manca de diversitat podria limitar la

profunditat amb què les propostes aborden la intersecció entre la pobresa energètica, el gènere i l'origen ètnic.

Així doncs, mentre l'aposta metodològica del projecte és pertinent, la bretxa entre la teoria participativa i la realitat de la implicació de les persones més vulnerables constitueix l'aspecte crític que determina la idoneïtat final de les propostes recollides.

Diversitat dins les xarxes del projecte

La diversitat dins de les xarxes que han participat en el projecte és una qüestió central per entendre els límits i potencialitats de la seva incidència. Les entrevistes i l'anàlisi del context mostren que, malgrat els esforços recents per ampliar la base social i incorporar mirades feministes i decolonials, les xarxes continuen sent espais poc diversos, marcats per una presència predominant d'homes blancs i d'edat avançada.

En àmbits com la justícia climàtica, energètica i financera es manté encara una estructura eminentment masculina i blanca, amb dinàmiques de poder consolidades que són difícils de transformar. Aquesta composició limita la capacitat de les xarxes per reflectir i incorporar les experiències de les comunitats que pateixen de manera més directa els impactes de l'extractivisme, la crisi ecològica o la mercantilització dels serveis públics.

Moltes de les xarxes vinculades al projecte tampoc tenen una base específicament ecofeminista, sinó que provenen d'una trajectòria més tradicional dins dels moviments socials, sovint liderats per homes grans amb rols consolidats. Aquest perfil genera un desajust entre la voluntat del projecte d'impulsar mirades feministes i decolonials i la realitat dels espais on es treballa, que no sempre estan preparats o disposats a incorporar canvis de fons.

Tot i això, les entitats del projecte sí que han començat a teixir aliances amb col·lectius feministes i joves en iniciatives més recents, especialment en espais emergents vinculats a l'ecofeminisme i a la defensa dels serveis públics. Aquest acostament representa un pas important, però encara conviu amb la necessitat de transformar els espais més tradicionals que, malgrat la seva manca de diversitat, continuen sent els que concentren bona part del poder polític i capacitat d'incidència.

Pel que fa a la participació de persones racialitzades i migrants, la presència dins les xarxes catalanes és encara molt limitada. Això reforça l'esclletxa entre les lluites del Sud Global i la perifèria interna del Nord, i dificulta que el projecte incorpori una perspectiva veritablement decolonial. La manca d'aquestes veus no és només un problema de representació, sinó també de legitimitat i de capacitat d'arrelament social de les propostes.

En síntesi, tot i alguns avenços parcials, les xarxes que formen part del projecte continuen reproduint patrons de poca diversitat, cosa que representa un repte estratègic de primer ordre per aprofundir en una justícia global real i transformadora.

Articulació entre les lluites locals i globals dins de les xarxes

El projecte parteix d'una premissa fonamental: els fenòmens locals i globals estan profundament entrelaçats a través de relacions de dominació i desigualtats estructurals Nord-Sud, però també mitjançant les desigualtats internes de cada societat, vinculades al gènere, l'edat, l'origen o el capital cultural. Aquestes dinàmiques generen impactes d'anada i tornada que només es poden analitzar des d'una perspectiva interseccional. Per això, el programa aposta per visibilitzar i incidir en com les administracions públiques, locals, catalanes, estatals i internacionals, aborden les crisis sobreposades: la recuperació econòmica postpandèmia, la crisi energètica i l'emergència climàtica. L'objectiu és que aquestes respostes siguin més responsables, més justes i alineades amb la justícia global.

En aquest sentit, el projecte denuncia com determinats models, com les col·laboracions Publicoprivades (CPPs) en serveis bàsics, vulneren els DESCAs tant al Nord com al Sud Global i, a més, agreugen l'emergència climàtica. El vincle local-global també s'observa en la crítica creixent a Catalunya envers models amb forts impactes socials i ambientals, així com en el sorgiment de propostes que defensen serveis públics i béns comuns en un context marcat per crisis simultànies. A continuació, es realitza una breu revisió de la incorporació d'aquesta mirada als diferents resultats del projecte.

Resultat 1: Recerca com a pont entre territoris

Les recerques ha estat un dels mecanismes més potents per establir aquest vincle. Les investigacions sobre els Fons Next Generation EU, les propostes municipalistes per a una transició ecofeminista i les iniciatives de defensa del mínim vital d'aigua han permès analitzar com les decisions de recuperació econòmica, aparentment locals, generen impactes socials, climàtics i de gènere al territori català i, alhora, externalitzen conseqüències cap als territoris del Sud Global. Paral·lelament, la recerca d'experiències des del Sud ha aportat aprenentatges recíprocs, cosa que permet entendre com problemàtiques compartides adquireixen especificitats segons el context.

Resultat 2: Formació i articulació de models alternatius

En les formacions, el projecte ha posat el focus en definir models alternatius a les privatitzacions

i als processos de recuperació econòmica que beneficien grans empreses contaminants. Aquests models no només vulneren els DESCAs, sinó que també traslladen els impactes climàtics cap al Sud Global i agreugen les desigualtats. Els seminaris i debats han incorporat experiències catalanes i del Sud Global, mostrant com les propostes públiques i comunitàries ecofeministes poden ser una resposta estructural tant local com global.

Un exemple clau és l'abordatge de la sequera. Inicialment, els col·lectius catalans se sentien perduts davant una crisi que percebien com a estrictament local. Però les xarxes van permetre identificar-ne les arrels globals: la sequera no afectava només Catalunya, sinó també territoris com Montevideo o Bolívia. Un webinar internacional va permetre posar en comú experiències, identificar problemes compartits i construir un relat col·lectiu sobre la crisi hídrica com a fenomen global. Així, una experiència local d'angoixa i incertesa es va transformar en una oportunitat per connectar, aprendre i articular una lluita global per l'aigua.

Resultat 3: Sensibilització i comunicació amb narrativa transformadora

L'activitat de sensibilització i comunicació ha tingut com a objectiu fer arribar aquesta anàlisi sistèmica de les desigualtats a la ciutadania. A través d'articles, pòdcasts i campanyes, el projecte ha divulgat models internacionals de gestió pública i alternatives en un context de crisi econòmica, energètica i climàtica. S'ha treballat per construir una narrativa capaç de generar contrapoder i imaginaris de transformació social que dialoguin amb les experiències properes de la població i, al mateix temps, amb els debats globals.

Resultat 4: Enxarxament i mobilització transnacional

Finalment, l'activitat d'enxarxament ha estat essencial per garantir que la connexió entre local i global no fos només teòrica, sinó pràctica. El projecte ha impulsat la coordinació amb plataformes internacionals i, alhora, amb xarxes locals que treballen en solidaritat amb entitats del Sud Global. L'objectiu ha estat fomentar l'intercanvi d'experiències, la solidaritat i la mobilització compartida davant les crisis climàtica, energètica i econòmica.

Els tallers al Fòrum de l'Aigua dels Pobles 2024 a Indonèsia, juntament amb les rutes a diferents punts del territori català afectats pel model energètic, han permès interrelacionar lluites i fer emergir un relat comú que travessa continents.

Tot i l'èxit del disseny i de l'escalabilitat en l'àmbit de xarxa, el projecte s'ha trobat amb una dificultat metodològica important: la connexió entre el pla global i el treball directe amb les persones afectades a Catalunya. Les bases locals prioritzen, de manera totalment legítima, la resolució immediata de les seves necessitats: la pobresa energètica, l'accés a l'aigua durant la sequera, l'endeutament o la pujada dels preus dels serveis bàsics.

En aquest context, les dimensions globals, com l'anàlisi decolonial, les estructures

corporatives, la geopolítica o les dinàmiques Nord-Sud, es perceben sovint com massa abstractes o allunyades de la seva urgència quotidiana.

Integració de l'ecofeminisme i la mirada decolonial en les xarxes participants

Algunes de les xarxes que formen part del projecte han fet un esforç deliberat per incorporar l'ecofeminisme com a marc polític i metodològic, i encara que aquest enfocament està força consolidat en algunes d'elles, la integració del pensament decolonial continua essent més complexa i desigual. La incorporació d'ambdues mirades no només depèn de la voluntat de les entitats, sinó també de les trajectòries històriques dels moviments, de les tensions internes i de les limitacions estructurals que travessen el conjunt de l'ecologisme social català.

La Cimera Social de l'Aigua (ESF) és un exemple clar d'una xarxa que ha integrat l'ecofeminisme des del primer moment. Tant en el seu disseny com en les seves pràctiques organitzatives i discursives, la cimera ha situat les cures, la sostenibilitat de la vida i la perspectiva de gènere com a eixos rectors. Aquesta mirada ha permès començar a generar espais més cuidats, ha permès visibilitzar desigualtats internes i ha obert el camí per incorporar narratives transformadores en la defensa dels béns comuns.

Tanmateix, aquesta integració no és homogènia a totes les xarxes. En el People's Water Forum, per exemple, la incorporació de la perspectiva de gènere encara genera resistències importants. En molts espais i xarxes, els feminismes són percebuts com un afegit o un tema secundari, i no com una dimensió estructural de la crisi climàtica o de la gestió dels béns comuns. Això evidencia que l'articulació ecofeminista requereix un treball pedagògic sostingut i la transformació de cultures organitzatives i participatives que encara reproduïen lògiques patriarcals.

A nivell organitzatiu, altres xarxes ecologistes sí que treballen activament la transversalització de gènere, però persisteixen dinàmiques patriarcals quotidianes: repartiment desigual de tasques, menor reconeixement de lideratges femenins i dificultats per garantir participació segura i plena. A això s'hi suma un repte recurrent: la manca de participació de persones racialitzades en molts espais. Aquest fet limita la capacitat de construir una mirada ecofeminista interseccional i reforça la necessitat d'abandonar pràctiques que poden derivar en tokenització, com demanar presència femenina en panells sense transformar realment les estructures que invisibilitzen aquestes veus.

Si la transversalització de l'ecofeminisme presenta encara molts reptes, la mirada

decolonial és sense dubte la dimensió més difícil d'integrar per les xarxes participants. Tot i que les entitats comparteixen la crítica a les desigualtats Nord-Sud i a les lògiques extractivistes globals, la incorporació d'un pensament plenament decolonial requereix desmuntar privilegis, revisar epistemologies i transformar formes de prendre decisions. Aquest procés és lent i sovint genera incomoditat, sobretot en xarxes on la majoria de participants provenen d'entorns blancs o europeus.

En conjunt, les xarxes del projecte han fet avenços significatius en la integració de l'ecofeminisme, especialment en la cura d'espais, la incorporació de les veus de dones i la crítica als models neoliberals. No obstant això, la transversalització encara és incompleta i troba resistències.

Pel que fa al pensament decolonial, la seva integració és més parcial i encara en construcció. El repte global és clar: passar de reconèixer aquests enfocaments a transformar les estructures, les relacions de poder i les formes d'organitzar-se perquè l'ecofeminisme i el pensament decolonial siguin realment centrals i no només discursos presents.

S O S T E N I B I L I T A T

DURARÀN ELS CANVIS I
BENEFICIS?

Enfortiment local

Pel que fa a l'enfortiment de les capacitats locals per sostenir i reproduir iniciatives ecofeministes i de cogovernança, el projecte ha generat avenços significatius, però aquests es troben condicionats per diversos límits estructurals. D'una banda, les accions impulsades, tant en forma d'incidència política com de generació de propostes, han contribuït a obrir espais de debat, a posicionar temes com la gestió comunitària de l'aigua o la mirada ecofeminista, i a activar dinàmiques que han donat més visibilitat a aquestes perspectives en l'esfera local. En aquest sentit, el projecte ha estat capaç d'incidir i d'ampliar aliances, creant oportunitats perquè les administracions escoltessin i, en alguns casos, incorporessin demandes transformadores.

Tanmateix, aquest enfortiment presenta un límit important: la manca d'una avaluació sistemàtica i d'un seguiment continu dels acords i propostes generades. Sense mecanismes estables de traçabilitat, moltes de les iniciatives corren el risc de quedar-se en accions puntuals, sense garantir la seva continuïtat ni la seva capacitat real d'arrelament. Aquesta absència d'estructures de seguiment impedeix consolidar aprenentatges i dificulta que els processos es reproduïxin autònomament en el temps.

A més, l'impacte del projecte es veu estretament condicionat pel context polític local, que ha demostrat ser un factor determinant. L'evolució del panorama polític ha afectat directament les oportunitats d'incidència i ha generat una sensació recurrent de "començar de nou" cada cop que hi ha un canvi de govern. Les persones participants expressen que, si entra una dreta més hostil a l'agenda ecofeminista i comunitària, el treball s'endureix o fins i tot es frena, cosa que evidencia fins a quin punt les capacitats locals depenen de correlacions de forces que el projecte no pot controlar del tot.

Així, tot i que el projecte ha contribuït a ampliar coneixements, reforçar discursos i crear espais compartits, la seva capacitat per garantir sostenibilitat a llarg termini està limitada per la fragilitat institucional, que pot revertir avenços en funció de qui governa, i en la manca d'eines de seguiment i continuïtat, que impedeixen consolidar processos estructurals més enllà de les accions puntuals.

En suma, el projecte ha estat un catalitzador important, però perquè les iniciatives ecofeministes i de cogovernança es puguin sostenir i reproduir en el futur caldrà reforçar l'acompanyament, la sistematització, i sobretot blindar mecanismes que no depenguin exclusivament del cicle polític del moment.

Vincles amb xarxes, institucions públiques i moviments socials i suport dels titulars de responsabilitats

La creació de vincles estables amb institucions públiques, moviments socials i comunitats locals ha estat un dels eixos centrals del projecte, fins al punt que moltes participants el consideren el veritable pal de paller de tota l'estratègia. L'enxarxament, a escala local, regional i global, i la incidència política han funcionat com dues cares d'una mateixa moneda: la potència de les propostes ecofeministes depèn directament de la capacitat de generar aliances sòlides i d'activar espais col·lectius amb força per influir en els titulars d'obligacions. En aquest sentit, el projecte ha reforçat xarxes ja existents i n'ha dinamitzat de noves, ampliant equilibris de poder, sostenint processos polítics i consolidant un capital relacional essencial per avançar en la justícia climàtica i la cogovernança comunitària.

Tanmateix, aquest teixit col·lectiu, que constitueix una de les principals aportacions i herències del projecte, es troba avui en una situació de fragilitat important. Malgrat que entitats disposen d'una trajectòria activista arrelada i d'un compromís polític que transcendeix qualsevol subvenció, la continuïtat real d'aquests processos depèn, en gran mesura, dels recursos necessaris per sostenir les xarxes, garantir la coordinació i mantenir els espais de treball compartit. La no aprovació de la nova edició del projecte a la convocatòria de subvencions de l'ACCD 2025 suposarà un esforç extra i més dificultats per mantenir les aliances, complica l'acompanyament de les xarxes i es corre el risc de debilitar la projecció de les iniciatives ecofeministes al territori. Sense un finançament que asseguri la continuïtat, molts dels avenços assolits corren el perill de desfer-se, comprometen la sostenibilitat del projecte i minven la capacitat d'incidència i transformació que havia estat tan significativament consolidada.

Sostenibilitat del projecte des d'una mirada de cures

Analitzar la sostenibilitat del projecte des d'una mirada de cures implica observar no només els resultats i els processos tècnics, sinó també com s'han cuidat les persones que hi han participat, tant des de les organitzacions impulsores com dins de les xarxes. En aquest sentit, la implementació ha mostrat forteses, però també limitacions importants.

D'entrada, no s'han creat espais específics per revisar les dinàmiques internes, cuidar els ritmes o detectar tensions organitzatives. Les persones implicades han treballat de manera molt segmentada, cada entitat i cada eix desenvolupant la seva part amb força autonomia, i, tot i que elles mateixes afirmen que "els funciona", aquesta fragmentació ha dificultat la possibilitat de generar espais compartits de reflexió, cura col·lectiva i presa de decisions des d'una perspectiva més emocional i no només operativa.

Això planteja un dilema: té sentit proposar recomanacions que puguin percebre's com una pressió afegida per als equips? Des d'una mirada de cures, la recomanació no hauria de ser "fer més", sinó "fer diferent". No es tracta d'augmentar tasques o reunions, sinó de generar espais sostenibles per revisar com s'està treballant, per cuidar processos i per evitar l'esgotament, especialment en projectes que aborden crisis com la sequera, la pobresa energètica o la justícia climàtica, on el desgast emocional és alt.

En síntesi, el projecte ha estat sostenible en el sentit que no s'han detectat sobrecàrregues explícites i que les persones implicades expressen que la segmentació els permet gestionar bé el temps. Però des d'una mirada ecofeminista de cures, aquesta sostenibilitat és parcial: falta espai per atendre les relacions, revisar dinàmiques, compartir tensions i cuidar els equips de manera més integral. A llarg termini, la manca d'aquests espais pot limitar tant la cohesió de les xarxes com la profunditat de l'enfocament transformador que el projecte vol impulsar.

Integració de la sostenibilitat ambiental en el disseny i implementació del projecte

La sostenibilitat ambiental ha estat una mirada present de manera transversal en el desenvolupament del projecte, encara que amb graus diferents de sistematització segons l'entitat participant. En general, hi ha una consciència ambiental clara i un esforç explícit per reduir l'impacte de les activitats, tot i que moltes mesures encara es mantenen en un estadi incipient o informal, pendents de protocols més robustos.

La pràctica més estesa és el reciclatge de residus, present a les dues organitzacions, acompanyada de mesures habituals com la reducció del consum de paper, la gestió responsable del material d'oficina, prioritzant productes reciclats, i l'adopció de criteris d'eficiència energètica en els espais de treball, incloent-hi l'ús d'energies renovables en alguns casos. També destaca la contractació de proveïdors locals i de proximitat, una aposta que redueix la petjada de carboni associada al transport i alhora reforça l'economia del territori. Aquest criteri de proximitat s'estén igualment al consum de productes alimentaris, amb la prioritització d'opcions ecològiques i de circuits curts.

Pel que fa a la mobilitat, el projecte ha fomentat l'ús del transport públic, la bicicleta i la reducció de desplaçaments innecessaris. No obstant això, la mobilitat internacional planteja dilemes complexos. Les aliances amb les sòcies del Sud comporten demandes legítimes de proximitat i presencialitat, especialment perquè sovint perceben les organitzacions del Nord com més rígides, distants o fredes. La presència física no només és un mitjà per executar activitats, sinó un element clau per construir confiança, cuidar els vincles i enfortir relacions polítiques a llarg termini. En aquest sentit, la reducció dels vols no és una decisió simple: cal equilibrar la responsabilitat ambiental amb la necessitat de mantenir relacions sòlides, horitzontals i humanes. El repte, per tant, és discernir amb cura en quins espais la presencialitat és imprescindible i prioritzar-ne aquells que contribueixen de manera més directa al manteniment i reforç de les aliances amb les sòcies del Sud.

Un altre element rellevant és la coherència financera, amb pràctiques com l'ús de banca ètica, com Triodos, que amplien la dimensió ecosocial del projecte més enllà de les accions estrictament ambientals. En aquest sentit, cal destacar que l'ODG disposa d'un pla de transició ecosocial que n'orienta les actuacions internes i externes.

Tot i les pràctiques positives implementades, les entitats reconeixen que encara no disposen de protocols ambientals formalitzats i que bona part de les mesures s'apliquen de manera dispersa. Existeix, però, un procés en marxa per sistematitzar criteris més complets i coherents, amb la voluntat d'avançar cap a models de sostenibilitat més integrals i verificables.

En conjunt, el projecte ha adoptat un ventall ampli de pràctiques de sostenibilitat ambiental, combinant accions quotidianes amb decisions estructurals. El repte pendent és transformar aquest conjunt de bones pràctiques en protocols unificats, mesurables i aplicables, que garanteixin coherència ambiental en totes les fases dels projectes i en totes les entitats participants, tot integrant-hi, de manera equilibrada, la dimensió relacional indispensable per mantenir vives i sòlides les aliances amb les sòcies del Sud.

Sostenibilitat de les xarxes després del projecte

Pel que fa a la continuïtat de les xarxes i relacions establertes entre actors del Nord i del Sud Global, es pot afirmar que **existeix una capacitat real perquè aquestes es mantinguin i fins i tot creixin més enllà del projecte**. Ara bé, és important matisar que aquesta sostenibilitat no es deu exclusivament a les activitats desenvolupades, sinó sobretot al fet que les entitats impulsores ja formaven part prèviament de xarxes consolidades de col·laboració internacional. El projecte, per tant, **no ha creat xarxes des de zero, sinó que**

ha funcionat com a catalitzador que ha reforçat vincles existents i ha obert noves línies de connexió a partir d'aquestes estructures prèvies.

Un dels exemples més significatius és l'enxarxament entorn de la sequera. Davant la crisi hídrica a Catalunya, el projecte va facilitar espais de trobada i diàleg que van connectar organitzacions que han generat relacions que avui continuen vives.

Així, una de les fortaleeses més rellevants ha estat precisament la capacitat del projecte per reforçar i visibilitzar xarxes que ja funcionaven, actuant com un espai de connexió, síntesi i dinamització. Aquest enfortiment ha permès a moltes organitzacions aprofundir en temes com la justícia hídrica, la transició energètica o la defensa dels béns comuns, i ha potenciat la seva presència en espais internacionals.

Ara bé, cal subratllar que projectes com aquest tenen un paper crucial: ofereixen recursos, temps i estructures de treball que permeten a les xarxes continuar existint, avançar i reforçar la seva incidència. Tot i que les relacions Nord-Sud no depenen exclusivament del projecte per mantenir-se, iniciatives d'aquest tipus proporcionen el suport material necessari per sostenir processos que, sense finançament específic, serien molt més difícils de mantenir i podrien quedar parcialment interromputs. En aquest sentit, el projecte no només ha generat vinculacions, sinó que també ha aportat les condicions organitzatives i econòmiques per consolidar-les, facilitar la participació internacional i donar continuïtat al treball que les entitats ja impulsaven.

En conjunt, les xarxes Nord-Sud associades al projecte tenen una capacitat clara de continuïtat i creixement. El projecte no les determina, però sí que les enforteix, estabilitza i dota de recursos, contribuint de manera significativa a la seva sostenibilitat i projecció futura. Tanmateix, la no aprovació de la nova edició del projecte en la convocatòria de subvencions de l'ACCD 2025 situa aquestes xarxes en una situació de risc encara més gran. El desequilibri estructural, amb la major part dels recursos concentrats al Nord Global, fa que les aliances transnacionals siguin especialment vulnerables en moments com aquest, en què el finançament no està garantit. Sense aquests recursos, les xarxes afronten serioses dificultats per sostenir la coordinació, garantir la participació de les sòcies del Sud i mantenir la intensitat política i organitzativa que el projecte havia permès assolir.

En definitiva, les intervencions del projecte mostren una sostenibilitat fràgil: han enfortit xarxes, capacitats locals i pràctiques transformadores, però depenen fortament de recursos externs i d'un context polític favorable. La manca de mecanismes de seguiment i la volatilitat institucional limiten l'arrelament a llarg termini. A més, la no aprovació del finançament 2025 suposa un repte per a la continuïtat de les aliances i processos impulsats. En conjunt, el projecte ha estat un catalitzador valuós, però la seva sostenibilitat queda seriosament compromesa sense suport estable i estructural.

I M P A C T E

**QUÈ HA TRANSFORMAT
EL PROJECTE?**

Mesurament dels impactes

A l'hora d'analitzar els tres indicadors plantejats, és evident que tots ells se situen en l'esfera dels resultats immediats del projecte, és a dir, en aquell espai on es comencen a percebre canvis concrets derivats de les activitats executades, però on encara no es poden observar transformacions estructurals. Són indicadors que permeten mesurar fins a quin punt el projecte ha aconseguit influir en el seu entorn més proper, polític, mediàtic i social, però no poden captar l'abast real de l'impacte que es busca assolir a llarg termini.

El primer indicador, centrat en la generació d'almenys dues propostes concretes de transicions ecofeministes, mostra clarament la capacitat del projecte per produir coneixement rellevant, sistematitzat i orientat a la incidència. Així i tot, el seu abast es manté en el terreny del producte tangible: és la constatació que el projecte ha estat capaç d'elaborar materials rigorosos que poden servir de base per al canvi, però que, per si sols, no garanteixen cap transformació social. Són una condició necessària per avançar cap a l'impacte, però no en constitueixen la prova.

El segon indicador, vinculat al ressò mediàtic, evidencia l'entrada del projecte en l'agenda pública. L'aparició d'articles, notícies o cròniques en diversos mitjans, tant catalans com estatals, mostra que la temàtica ha captat l'atenció periodística i que les activitats del projecte han tingut capacitat de projecció. Es tracta d'un resultat rellevant, ja que la visibilització és un pas indispensable per generar debat i, eventualment, influència política. Tanmateix, continua situant-se en el pla dels resultats intermedis: mesura una reacció del context, no pas un canvi estructural.

El tercer indicador, relacionat amb l'establiment de canals de comunicació estables amb actors socials i polítics, reflecteix un avenç important en termes de governança i articulació de xarxes. Aconseguir un intercanvi continuat amb grups parlamentaris i organitzacions socials suposa consolidar una infraestructura relacional que pot donar fruits més endavant. És un indicador de qualitat en la incidència política, però, igual que els anteriors, forma part dels resultats que s'observen immediatament després del projecte: evidencia l'obertura de portes, no encara els canvis que podrien derivar-se'n.

Ara bé, cap d'aquests indicadors pot ser considerat un indicador d'impacte en sentit estricte. L'Objectiu General del projecte apunta a una transformació profunda: contribuir a la redistribució dels recursos i a la reducció de les desigualtats, tant al Nord com al Sud Global, a partir de la defensa de les sobiranes i de la justícia social, climàtica i de cures. Aquests canvis són de natura sistèmica, requereixen temps, acumulació d'esforços i interaccions entre múltiples actors. No es poden observar ni mesurar dins el període curt d'un projecte ni tampoc atribuir-se a una sola intervenció.

Aquí rau la limitació principal: mentre que els indicadors mesuren allò que el projecte produeix i el que aconsegueix activar en el seu entorn immediat, l'impacte final, el canvi real en les condicions de vida, en les relacions de poder o en la distribució dels recursos, depèn d'un conjunt molt més ampli de factors, processos polítics i dinàmiques socials.

L'avaluació participativa, basada en la pluralitat de sabers i en la valoració de les experiències vivencials, afegeix encara una altra capa de complexitat. Aquesta manera d'avaluar desplaça la mirada jeràrquica i reconeix que la transformació no només s'expressa en indicadors quantitativs, sinó també en processos col·lectius, en formes d'organització i en imaginaris que es van transformant de manera subtil i sostinguda.

En definitiva, els indicadors analitzats són adequats i pertinents per valorar els resultats immediats del projecte. Permeten constatar que s'han generat propostes, que s'ha ampliat la visibilitat pública i que s'han teixit relacions amb actors influents. Però, com és habitual en projectes que busquen un canvi estructural i de llarg recorregut, cal reconèixer que aquests indicadors només poden mesurar la primera part del camí. L'impacte, la transformació profunda que s'aspira a assolir, es construirà progressivament a partir d'aquests resultats inicials, i necessitarà temps, continuïtat i articulació amb altres esforços col·lectius.

Impactes previstos i no previstos, positius i negatius

Al llarg del desenvolupament del projecte, els impactes, tant previstos com inesperats, positius i negatius, han estat profundament condicionats pel context polític, social i ambiental en què les entitats treballen. La naturalesa del projecte, inserit plenament dins de les estratègies globals de les organitzacions impulsores, fa que la frontera entre “resultats del projecte” i “resultats de l’acció continuada de les entitats” sigui sovint difusa. Les entitats no actuen com a estructures rígides que executen activitats predefinides, sinó com a actors situats en un ecosistema de lluita política, social i comunitària en constant moviment. Aquesta flexibilitat forma part del seu ADN i, precisament per això, els impactes del projecte s’han de llegir en relació amb la seva capacitat d’adaptació i incidència.

Impactes previstos

Dins del disseny inicial, els impactes esperats giraven al voltant d’un objectiu clar: contribuir a promoure transicions ecofeministes en la gestió dels serveis bàsics i reforçar la defensa dels DESCA a través de l’articulació d’aliances, la generació de propostes i la incidència mediàtica i institucional. En aquest sentit, el projecte aspirava a:

Generar coneixement aplicable i propostes concretes

La producció d’almenys dues propostes sistematitzades era un impacte previst i s’ha assolit plenament. Aquestes propostes han servit per reforçar l’argumentari ecofeminista sobre aigua, energia i serveis bàsics, i per dotar d’eines concretes tant a moviments socials com a responsables polítics.

Enfortir l’articulació amb actors institucionals i socials

La consolidació de canals de comunicació estables amb grups parlamentaris, tant catalans com estatals i europeus, i amb organitzacions de la societat civil era un impacte esperat. Aquest objectiu s’ha assolit: ara existeix un flux constant d’informació, consultes i seguiment parlamentari que excedeix el propi projecte.

Incrementar la visibilitat pública de les sobiranes i de les transicions ecofeministes

El ressò mediàtic aconseguit, amb diverses publicacions en mitjans catalans i estatals, ha contribuït a augmentar la presència de les temàtiques del projecte en l’agenda pública, tal com es preveia.

Impactes no previstos i positius

Tot i això, els impactes més significatius han estat, paradoxalment, aquells que no es podien preveure. Durant el període del projecte, Catalunya va entrar en un escenari d'emergència per sequera, un dels episodis més greus de la seva història recent. Aquest context va modificar radicalment l'agenda pública i institucional, i les entitats, gràcies a la seva capacitat de reacció i adaptació, van saber ocupar un espai clau. Els resultats positius no previstos han estat:

Posicionament com a referents en el debat sobre l'aigua a Catalunya. La crisi hídrica va accelerar processos que el projecte no podia anticipar. Tant Enginyeria Sense Fronteres com Aigua és Vida van esdevenir fonts recurrents per als mitjans, institucions i moviments socials a l'hora d'analitzar la sequera, la gestió dels embassaments, la privatització i les alternatives de governança pública.

Aquest reconeixement no només va multiplicar la seva incidència, sinó que va reforçar la seva legitimitat com a agents de referència en polítiques públiques de l'aigua.

Accés ampliat a espais de decisió i consultoria tècnica. Arran de l'emergència, diverses administracions locals i autonòmiques van sol·licitar assessorament directe a les entitats. Aquest impacte no estava previst en la formulació del projecte, però ha estat fonamental per obrir portes a processos futurs d'influència política i co-disseny de polítiques públiques.

Ampliació de xarxes i aliances més enllà de les esperades. La situació de crisi va reunir moviments, entitats i comunitats que fins llavors treballaven de manera més dispersa. El projecte va contribuir a teixir noves aliances, especialment entre moviments feministes, climàtics i de defensa del territori, generant una articulació que pot perdurar més enllà del projecte.

Aquests impactes, encara que difícils de mesurar amb indicadors clàssics, reflecteixen la naturalesa viva, política i transformadora de la feina de les entitats: una incidència que s'alimenta de la urgència del present, però que projecta possibilitats de canvi a llarg termini.

Els canvis generats

Tot i que el projecte ha impulsat espais de reflexió, formació mútua i incidència, la veritat és que resulta difícil identificar de manera clara i sistemàtica quins canvis de coneixement, actituds o pràctiques s'han generat entre les persones i col·lectius participants. Aquesta dificultat no és només inherent als processos de transformació social, lents, acumulatius i sovint invisibles, sinó també a les limitacions pròpies del disseny del projecte: no s'han definit indicadors específics que permetessin monitoritzar aquests canvis, ni s'han establert mecanismes que ajudessin a observar-los de manera sostinguda.

Les activitats han estat diverses, corresponents a necessitats que emergien de les xarxes i moviments, i no tant a un pla sistemàtic orientat a generar aprenentatges mesurables. En aquest sentit, les entitats han actuat sobretot com a plataformes de suport, facilitant processos col·lectius preexistents més que generant dinàmiques d'aprenentatge pròpies del projecte. Això fa que sigui complex atribuir qualsevol canvi concret directament al projecte i no al treball continuat de les organitzacions o a les trajectòries individuals dels participants.

Les entrevistes aporten alguns indicis, però són fragmentaris i no permeten dibuixar una imatge global. Un exemple és el cas de les participants de l'Aliança contra la Pobresa Energètica (APE), que sí que manifesten haver après qüestions relacionades amb la gestió de l'aigua o conèixer experiències d'altres territoris. Parlen també d'una "tranquil·litat emocional" derivada de participar en espais col·lectius i sentir que contribueixen a un bé comú. Aquest és un senyal d'empoderament, però cal remarcar que es tracta d'evidències qualitatives i puntuals, no de tendències sistemàtiques.

És probable que s'hagin produït altres canvis, com una millor comprensió de les relacions entre ecofeminisme i serveis bàsics, un increment de la capacitat de lectura crítica o una actitud més proactiva en les mobilitzacions, però, sense indicadors, sense línies de base i sense altres eines de seguiment, aquests canvis només es poden intuir, però no documentar.

En aquest aspecte cal una mirada crítica: el projecte posa molta atenció en la comunicació, en la creació d'aliances o en la incidència, però hi manquen eines per avaluar els processos d'aprenentatge i transformació interna que diu voler promoure. Aquest buit dificulta no només valorar el que s'ha aconseguit, sinó també millorar futures intervencions.

En definitiva, tot i que hi ha senyals parcials de canvis positius en coneixement i actituds, aquests resultats no es poden atribuir de manera clara al projecte ni es poden descriure com a transformacions estructurades. La manca d'indicadors i mecanismes d'avaluació limita significativament la capacitat d'identificar els aprenentatges generats i, sobretot, d'entendre fins a quin punt el projecte ha contribuït realment a modificar pràctiques i perspectives dels actors participants.

CONCLUSIONS

El projecte ha estat eficaç en la promoció d'iniciatives ecofeministes, com la Cimera Social de l'Aigua i reforçant la presència de veus feministes i comunitàries en la defensa dels béns comuns. El projecte ha contribuït a articular el moviment ecologista, generant subjecte polític col·lectiu i a obrir debats que connecten desigualtats de gènere, econòmiques i ambientals. La capacitat d'adaptació davant la crisi de la sequera és un indicador clau d'eficàcia, evidenciant la voluntat de posar la sostenibilitat de la vida al centre i de desobeir la rigidesa institucional quan cal.

Internament, el projecte mostra coherència ecofeminista en les relacions de treball i en l'aposta per les cures, però aquesta coherència es veu tensionada per les lògiques productivistes pròpies del sistema. L'estructura de treball compartimentada entre entitats afavoreix l'optimització però alhora limita l'articulació d'un relat integral del projecte.

Els resultats del projecte han estat, en general, assolits amb solvència, mostrant progressos en la producció de coneixement, en la formació, en la comunicació i en la incidència política. Tanmateix, l'eficàcia presenta algunes diferències entre resultats. La producció de coneixement és rellevant però, de caràcter eminentment tècnic, les formacions han estat útils, però, no sempre han partit de les necessitats de les col·lectives més vulnerabilitzades, la comunicació ha ocupat un paper important, però amb reptes pel que fa a la comunicació transformadora i la incidència política ha estat significativa, però dependrà, en el futur, de la consolidació d'aliances i narratives compartides.

Des d'una mirada decolonial, el projecte ha impulsat pràctiques valuoses, com el suport logístic i lingüístic a activistes del Sud Global, la decolonització parcial de la paraula i la codificació de productes accessibles, però encara opera sota una estructura epistèmica dominada pel Nord. La participació del Sud en la producció de coneixement és significativa però insuficient, i les relacions continuen desequilibrades per la manca de diversitat interna i per un accionar i una mirada antiracista encara insuficient

En conjunt, el projecte presenta una pertinença elevada, gràcies a un procés de diagnosi constant i situat realitzat amb les xarxes amb les quals estan articulades les entitats, que permet identificar desigualtats des de les demandes reals de les xarxes i moviments d'afectades, i que facilita una adaptació flexible davant crisis canviants com la sequera. Tanmateix, aquesta solidesa es veu tensionada per la persistència d'un marc epistèmic centrat al Nord, on la producció del saber i les interpretacions continuen emanant majoritàriament de subjectes privilegiats i poc afectats. Això genera una escletxa entre la identificació de les desigualtats i la capacitat d'analitzar-les des de la intersecció de les opressions, cosa que pot limitar la profunditat crítica del projecte i la centralitat real de les veus més vulnerabilitzades.

La sostenibilitat dels processos i xarxes es veu afectada a causa de la falta de finançament a conseqüència de no haver rebut finançament en la convocatòria de l'ACCD 2025. Sense suport econòmic estable, la incidència, l'acompanyament a les xarxes i la projecció ecofeminista es veuen seriosament compromesos.

La sostenibilitat de les iniciatives ecofeministes en l'àmbit local es troba fortament condicionada pel context polític municipal. Els canvis de govern generen ruptures i obliguen a reiniciar processos, fet que mostra una dependència elevada de correlacions de força institucionals que el projecte no pot controlar.

Les xarxes del sud global tenen capacitat de continuïtat més enllà del projecte gràcies a relacions prèvies consolidades, i als seus propis recursos, però el projecte ha estat essencial per reforçar-les, donar-los estabilitat i aportar els recursos necessaris per sostenir-les. L'absència de finançament dificulta encara més la tasca de continuar reparant el deute colonial que tenim des de les entitats i institucions del nord.

La segmentació del treball ha evitat sobrecàrregues, però la insuficient planificació d'espais per revisar dinàmiques, relacions de poder i abordar tensions internes pot limitar la profunditat transformadora i la cohesió dels equips i xarxes.

El projecte ha generat impactes rellevants però inicials, principalment en forma de resultats immediats: producció de propostes ecofeministes sòlides, ampliació del ressò mediàtic i consolidació de canals de comunicació amb actors polítics i socials. Aquests elements indiquen una capacitat clara d'activació, incidència i generació de visibilitat, però no poden considerar-se impactes estructurals, ja que mesuren sobretot reaccions del context i processos d'articulació incipients. La manca d'indicadors específics i d'eines sistemàtiques de seguiment dificulta, a més, identificar canvis sostinguts en coneixements, actituds o pràctiques entre les participants.

Els impactes no previstos han estat significatius, especialment els derivats de la crisi per sequera, que ha situat les entitats com a referents en el debat públic i ha obert espais d'incidència institucional i d'ampliació d'aliances que el projecte no podia anticipar. Aquest posicionament reforça la seva legitimitat i la capacitat d'incidir en polítiques públiques, però continua sent fruit d'un context conjuntural i d'un treball organitzatiu acumulat en el temps, més que d'activitats directament atribuïbles al projecte. En conseqüència, tot i que el projecte ha contribuït a activar processos valuosos, la transformació profunda a la qual aspira, vinculada a la justícia social, climàtica i de cures, només podrà observar-se a llarg termini i en interacció amb altres dinàmiques col·lectives.

RECOMANACIONS

L'objectiu d'aquestes recomanacions és contribuir a un aprenentatge col·lectiu que permeti a les entitats continuar transformant les seves intervencions perquè siguin més coherents, més ecofeministes, més antiracistes i, en definitiva, més capaces d'impulsar projectes que transformin el món.

Ara bé, com a avaluadores som plenament conscients de la responsabilitat que implica formular recomanacions. No es tracta simplement de dir "deconstruiu-vos" com si existís una vareta màgica que permetés aplicar canvis profunds de manera immediata. La transformació requereix un exercici honest de consciència, no només sobre les possibilitats i limitacions pròpies de cada projecte, sinó també sobre els problemes sistèmics que travessen el sector i que dificulten la incorporació real d'aquestes orientacions.

També és necessari reconèixer que aquestes recomanacions són formulades per persones blanques i adreçades principalment a entitats blanques, fet que situa inevitablement el debat sobre el privilegi, la colonialitat i la necessitat, complexa i sovint incòmoda, d'assumir processos de revisió i reparació que no estan exempts de risc ni d'errors.

A més, volem evitar sobrecarregar uns equips que, de per si, ja han d'afrontar el ritme intens i sovint feixuc de la gestió administrativa i la pressió del dia a dia.

Amb aquesta mirada i amb aquestes precaucions, presentem les recomanacions següents amb la voluntat que siguin útils, realistes i respectuoses amb els contextos i les persones que les hauran d'aplicar. Esperem sincerament que us puguin acompanyar en aquest camí de transformació.

A nivell de projecte:

Apostar per incorporar avaluacions de procés a pròxims projectes. Poder acompanyar-nos d'avaluadores externes durant la implementació del projecte ens ajudarà a millorar el seguiment i a recollir millor les transformacions assolides pel projecte.

Generar eines senzilles, accessibles i adaptades a la realitat dels equips i de les entitats que permetin sistematitzar de manera contínua la informació, els processos i els aprenentatges generats durant la implementació del projecte. Han de ser fàcils d'utilitzar, evitant càrregues administratives innecessàries. Algunes eines poden ser: formats breus de registres mensuals, guies de reflexió col·lectiva, plantilles per documentar avenços i dificultats, o espais periòdics de conversa interna.

Seria interessant avançar cap a formes de generació de coneixement que desafien la colonialitat del saber. Per a futures investigacions es recomana explorar metodologies de recerca decolonials. Algunes idees són:

- Codisenyar la investigació amb les organitzacions sòcies del Sud des de l'inici: definició de preguntes, indicadors, marcs analítics i formes de presentar els resultats.
- Prioritzar metodologies arrelades als territoris, com ara tallers comunitaris, mapatge col·lectiu, relats de vida, cercles de dones, investigació-acció participativa o metodologies pròpies de moviments del Sud Global.
- Incloure espais de validació comunitària perquè les conclusions no es tanquin des del Nord, sinó amb la revisió i l'aportació directa de les aliances del Sud.
- Invertir els fluxos d'aprenentatge: promoure estades curtes o intercanvis perquè equips del Nord puguin aprendre directament metodologies feministes i comunitàries del Sud Global.
- Reduir el pes del llenguatge tècnic i produir versions divulgatives accessibles per a comunitats, xarxes i moviments socials.

És imprescindible no perdre de vista la mirada local-global al disseny però sobretot a la implementació dels projectes, especialment en les intervencions més centrades al nord.

Algunes accions que es poden dur a terme són:

- Codiseny dels projectes amb xarxes del Sud des de l'inici. Incloure-les en la definició de problemes, objectius, activitats i indicadors. Fer reunions breus de validació en moments clau del disseny.
- Incloure sempre una doble lectura dels problemes. En cada diagnosi, activitat o informe, incorporar una petita secció obligatòria que respongui dues preguntes:
 - Quin és l'impacte local d'aquest tema?
 - Com es connecta amb dinàmiques/conseqüències globals (colonialitat, comerç, clima, cures, etc.)?
- Dur a terme espais trimestrals de contrast amb sòcies del Sud. Crear trobades breus (1 h) per validar enfocaments, compartir mirades i revisar si les decisions preses des del Nord mantenen coherència amb les realitats del Sud Global.
- Fer una "lectura local-global" sistemàtica de les activitats. Abans de finalitzar cada activitat, respondre tres preguntes senzilles:
 - Què aporta aquesta activitat a la mirada local?
 - Què aporta a la mirada global?
 - Qui falta a la conversa?
- Fer circular la informació local cap a les xarxes globals. Sistematitzar petites cròniques o fitxes sobre lluites locals perquè les aliades del Sud compreguin millor què passa al Nord. Una pàgina o un àudio breu és suficient.
- Revisar materials i llenguatge. Fer una mini-checklist abans de publicar:
 - Hi ha veus del Sud representades?
 - El llenguatge evita eurocentrismes?
 - Es reconeixen responsabilitats històriques i asimetries?
- Fer accessible la informació global. Traduir continguts internacionals en formats breus i pedagògics (infografies, àudios, vídeos curts) perquè els actors locals puguin situar-se en els debats globals.
- Fer espais breus de reflexió post-activitat (30 min) Amb dues preguntes:
 - Què hem après de la dimensió local?
 - Què hem après de la global?

Pot ser interessant a futurs projectes planificar una estratègia de comunicació transformadora. Per a això, ens podem acompanyar d'expertes que ens ajudin a planificar una estratègia amb objectius, canals, missatges etc, que generi contingut de valor més enllà de difondre accions del projecte i que busqui sensibilitzar mitjançant un llenguatge adaptat a cada públic. Un següent pas seria articular aquesta estratègia comunicativa de projecte amb una estratègia de comunicació transformadora de l'entitat.

De cara a planificar formacions, és important recollir les necessitats i interessos de les persones cap a les quals volem dirigir aquestes accions. Per això es recomana fer una petita identificació tant amb les xarxes amb les quals treballem com amb les col·lectives d'afectades com amb els equips tècnics i voluntariat de les entitats com per exemple:

- Xarxes aliades i col·lectives d'afectades, preguntant quins temes, metodologies o capacitats consideren prioritàries des de la seva experiència territorial.
- Equips tècnics i voluntariat, per identificar mancances, interessos i barreres reals per participar.
- Entitats sòcies o col·laboradores, per recollir tendències, reptes i temes emergents.

Les formacions han d'estar dissenyades des d'un enfocament ecofeminista i una mirada decolonial i és important que deixem sistematitzades aquestes necessitats a un document intern.

Tenint en compte que moltes de les xarxes no tenen gaire incorporada la mirada ecofeminista i encara menys la mirada decolonial, podria ser positiu planificar amb elles alguna formació o espai d'enfortiment, reflexió intern per tal de transversalitzar aquestes mirades en el funcionament d'algunes de les xarxes amb les que portem més temps treballant. Algunes accions que podem dur a terme són:

- Sessions introductòries sobre ecofeminismes, perspectives decolonials, facilitades per persones o col·lectius especialitzats.
- Tallers pràctics per analitzar com aquestes mirades poden transversalitzar-se en el funcionament quotidià de la xarxa (gestió interna, presa de decisions, participació, estratègies polítiques, formes de cura, llenguatges).
- Espais de reflexió col·lectiva sobre privilegis, poder i relacions Nord-Sud, generant converses segures i sostenibles que no culpabilitzin, sinó que ajudin a avançar de manera realista.
- Acompanyament lleu i continuat (per exemple, una trobada trimestral breu) per revisar avenços, dificultats i pròxims passos, evitant sobrecàrrega.

Per a les entitats

Començar a desenvolupar els sistemes MEAL a nivell institucional (Monitoratge, Avaluació, Aprenentatge i Rendició de Comptes) des d'un enfocament ecofeminista i decolonial, que posi al centre les cures, les relacions i la redistribució del poder, i no només la burocràcia o els resultats quantitius. Es proposa començar a poc a poc. Deixem algunes idees per avançar en aquesta direcció:

- Definir indicadors institucionals qualitius i contextualitzats, que mesurin no només activitats, sinó transformacions internes: relacions Nord-Sud, cures dins dels equips, distribució del poder, llenguatge utilitzat, coherència ecofeminista, i pràctiques antiracistes. Aquests indicadors han de ser codisenyats amb les nostres xarxes.
- Crear espais institucionals periòdics de reflexió i cures, breus però constants, que permetin revisar processos, tensions, emocions i desigualtats internes. Aquests espais no han de ser addicionals o extenuants, sinó integrats a les dinàmiques existents perquè reforcin la sostenibilitat organitzativa.
- Desenvolupar metodologies de monitoratge i avaluació no extractives, que valorin l'experiència i no només la producció de resultats. Poden incloure relats col·lectius, dinàmiques participatives, mètodes artístics, converses amb les aliades del Sud, o cartografies internes sobre poder, cures i relacions.
- Establir un mecanisme de rendició de comptes institucional bidireccional, on l'organització expliqui decisions, errors, límits i avenços no només al donant, sinó també a les seves xarxes. La rendició de comptes ha d'abordar també qüestions de poder, racisme estructural, tensions de l'enxarxament i cures institucionals.
- Integrar el component d'aprenentatge com a eix estratègic, sistematitzant aprenentatges institucionals més enllà dels projectes: què reforça o debilita la coherència política, quines pràctiques reproduïxen colonialitat, quines reparen, què genera impacte real en les aliances i què desgasta els equips. Aquests aprenentatges han de circular dins de l'organització i entre les xarxes.

Fer una consulta a diferents col·lectives antiracistes per recollir posicionaments, sentirs, línies vermelles etc, cap a les ONGD per tal de buscar maneres de treballar amb elles sense instrumentalitzar-les i per respondre a les seves necessitats i interessos.

Valorar iniciar procés d'acompanyament institucional per part d'expertes en decolonialitat i antiracisme, amb l'objectiu d'impulsar una revisió profunda de les pràctiques internes, els marcs conceptuals i les dinàmiques de poder que influeixen en el seu treball. Aquest acompanyament hauria d'anar més enllà de la formació puntual i adoptar la forma d'un procés continu, participatiu i sostingut, que:

- Generi espais segurs d'escolta i aprenentatge, on l'equip pugui reconèixer biaixos, imaginar alternatives i revisar narratives i metodologies des d'una perspectiva crítica i transformadora.
- Permeti identificar i qüestionar pràctiques, protocols i maneres de fer que reproduïxen desigualtats o jerarquies colonials, conscients o no, tant en la relació amb el Sud Global com en les dinàmiques internes de l'organització i del voluntariat.
- Formuli recomanacions operatives i assumibles que orientin canvis estructurals, com ara noves polítiques internes, criteris de participació i representació, estratègies comunicatives i formes d'articular la cooperació i l'enxarxament.
- Consolidi un horitzó de transformació institucional, integrant la decolonialitat i l'antiracisme com a eixos transversals del treball de l'organització, de manera que traspassin tant en el disseny de projectes com en les aliances, la incidència, la comunicació i les relacions amb comunitats i col·lectius diversos.

Impulsar un procés de revisió profunda de la comunicació institucional per tal d'avançar cap a una comunicació més plural, transformadora i coherent amb els principis ecofeministes, decolonials i de justícia global. Algunes idees que es poden posar en marxa són:

- Revisar l'estructura, rols i dinàmiques internes del departament de comunicació, identificant punts cecs, necessitats de reforç i oportunitats de professionalització o diversificació de perfils.
- Diversificar les veus, narratives i formats utilitzats en la comunicació externa.
- Integrar un enfocament transformador en la comunicació, que no se centri només en informar o visibilitzar activitats, sinó en generar debat crític, qüestionar desigualtats, donar protagonisme a actors comunitaris i enfortir la dimensió política del treball de l'organització.
- Explorar formats i canals alternatius (audiovisuals, pòdcasts, gràfics, micro campanyes, formats comunitaris o participatius) que permetin arribar a públics diversos i ampliar l'impacte del missatge.
- Avaluar periòdicament l'impacte de les estratègies comunicatives, incorporant indicadors qualitatius i quantitatius que permetin mesurar si la comunicació contribueix a la transformació social i política que l'organització vol impulsar.

Per a l'ACCD

Facilitar un marc institucional de revisió crítica de les metodologies d'avaluació actuals aplicades als projectes d'Educació per la Justícia Global (EpJG), amb l'objectiu d'avançar cap a eines d'avaluació feministes, interseccionals decolonials i arrelades territorialment. Aquest marc hauria de permetre superar enfocaments tecnocràtics o lineals i incorporar models d'avaluació que reconeixin el valor dels processos, la participació, la transformació social i la diversitat de mirades locals.

Impulsar una revisió crítica del concepte "local-global" i de la manera com s'aplica en els projectes, amb l'objectiu de clarificar-ne el sentit, evitar interpretacions superficials i garantir que no funcioni com un eufemisme que amagui o dilueixi qüestions estructurals relacionades amb el racisme, la desigualtat i les relacions de poder heretades del colonialisme.

Es recomana que l'ACCD impulsi un procés de revisió de les exigències, criteris i mecanismes de les convocatòries de finançament amb l'objectiu de reduir dinàmiques de competitivitat entre organitzacions i afavorir models de treball més cooperatius, col·laboratius i orientats al bé comú. Aquesta revisió pot contribuir a millorar la qualitat de les intervencions, enfortir les aliances estratègiques i garantir que les entitats puguin concentrar els seus esforços en processos transformadors i no només en la lògica administrativa.

PER SEGUIR PENSANT PLEGADES

Per acabar, volem deixar un seguit de preguntes que han anat sorgint durant el procés, però que l'avaluació no pot ni pretén donar resposta, ja que passa per pensar-les col·lectivament, amb calma, cura i temps.

Com accionem per continuar reparant el deute colonial?

Què podem fer perquè les entitats siguem més antiracistes si som eminentment blanques i classistes?

Com podem trobar l'equilibri entre la reducció de la petjada ecològica de les entitats i la presencialitat de cara a continuar enfortint els vincles amb les sòcies del sud global?

Quanta de la nostra fragilitat blanca queda impresa als projectes, relacions i en la capacitat de transformació?

De quina manera ens hem de plantejar la decolonialitat les entitats del nord quan fins al moment, no hem reparat pràcticament res?

Què implica per a una persona del sud global prendre consciència de la colonialitat quan aquesta travessa la seva identitat de dalt a baix?, i llavors, com hem de treballar les entitats del nord per seguir contribuint a la decolonialitat?

Com de transformador és el concepte local-global?, serà un eufemisme més per no anar a l'arrel del problema que és el racisme i el sistema colonial?

Què podem fer des de les nostres entitats per desaccelerar la vida i la feina?

**GRÀCIES PEL VOSTRE
TEMPS I GENEROSITAT
A TOTES LES QUE HEU
FET POSSIBLE AQUEST
INFORME! ❤️**